

Sherlockiana

MEDDELELSER FRA
SHERLOCK HOLMES KLUBBEN I DANMARK
THE DANISH BAKER STREET IRREGULARS

Nr. 2/3, 2013 * 58. Aargang

"I hear of Sherlock everywhere"

Holmes: "What object is served by this circle of misery and violence and fear? It must tend to some end, or else our universe is ruled by chance, which is unthinkable. But what end?"
(The Card-board Box)

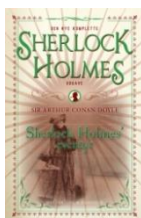

Redaktøren kort og godt og andet småt

Dette nummer af *Sherlockiana* ser både frem og tilbage. Frem: fordi det er det første nummer der udkommer som pdf-fil og sendes til modtagerne som e-mail – begge dele er vist noget meget moderne og avanceret. Tilbage: fordi det indeholder fire artikler der skulle være blevet bragt i de numre af bladet som ikke udkom sidste år.

Artiklerne om Norman Neruda og *Orontes* skulle have været bragt i nummer 2/3 sidste år i forbindelse med Rosenkilde & Bohns udgivelse af *Et studie i rødt*. I nummer 4 skulle artiklerne om gudens øre og det gode år 1891 have været læsbare. De knytter sig til R&B's nyudgivelse af *De fires tegn* sidste efterår.

I juni udkom *Sherlock Holmes' eventyr* (*The Adventures*), og oversættelsen af *The Memoirs of SH* er undervejs. Rosenkilderne nærmer sig four down and five to go. Det er kun når jeg bliver lidt flov over at rose et projekt, som jeg selv er engageret i, at jeg er ked af at være engageret i projektet.

Der er vist noget Tordenskjoldsagtigt over bidragyderne til *Sherlockiana*. I dette nummer er vores nye medlem Palle Schantz Lauridsen glædeligvis trådt ind på eksercerter-rænet sammen med de sædvanlige soldater, som meget gerne vil læse tekster skrevet af andre. Alle inviteres igen til at beskrive deres "første møde med Sherlock Holmes". Andre emner kan være "Min yndlingsskurk" og "Min yndlingsklient". Men alle s'ianske emner er velkomne, store som små, alvorlige som humoristiske. I kender adressen ...

Jeg mødte min bogpusher for nylig. Han viftede mig om næsen med den lille, smukke bog *The Sherlock Holmes School of Self-Defence*, en lærebog i E. W. Barton-Wrights selvforsvarsteknik *bartitsu* (sic). Den kunne jeg ikke lade gå min samlernæse forbi. Dertil var den for charmerende illustreret med Barton-Wrights egne fotografier fra 1890'erne.

Christopher Morley, BSI's fader, var medarbejder på *The Saturday Review of Literature* i 1930'erne. Han sørgede

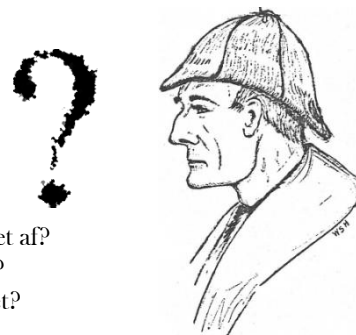
for at Sherlock Holmes hyppigt blev omtalt i tidsskriftets spalter, og i sin klumme *The Bowling Green* skrev han dette i begyndelsen af 1933:

"I have not looked up the data, but if, as an astrologer has suggested, Sherlock Holmes was most likely born in January, some observance is due. Therefore, if the matter has never been settled, I nominate January 6th (the date of this issue of the *Saturday Review*) as his birthday, and reproduce herewith a new portrait by our staff artist W.S.H. (The year of Holmes's birth is thought to be 1853.)"

Så arbitrer var tilsyneladende fastlæggelsen af SH's fødselsdag for 80 år siden, 80 år efter hans postulerede fødsel.

FAQ:

- Hvem tilhørte den?
- Hvem skal have den?
- Hvilken måned var det?
- Hvor stod solen?
- Hvor var skyggen?
- Hvordan blev det skridtet af?
- Hvad skal vi give derfor?
- Hvorfor skulle vi give det?

Breaking news: Lars Mikkelsen skal spille en skurk ved navn Charles Augustus Magnussen i tredje sæson af BBC's skelsættende serie *Sherlock*. Applaus! ●

Sherlockiana udkommer 3 gange om året
Redaktør: Svend Ranild * sr@ranild.dk

Deadline for stof til bladet:

nr. 1: 15. februar

nr. 2/3: 15. juni

nr. 4: 15. oktober

Grundlagt i 1956 af
A. D. Henriksen

ISSN 0902-0330

Fra præsidentens bord

Al Jens Byskov Jensen

Om alt går vel, er disse ord formidlet via det første e-Sherlockiana i klubbens historie. Bestyrelsen har besluttet, at *Sherlockiana* ikke længere skal udkomme som et trykt nyhedsbrev men derimod sendes til klubbens medlemmer via internettet. Jeg vil gerne understrege, at bestyrelsen holder meget af bøger og det skrevne ord! Beslutningen om at formidle nyhederne elektronisk er truffet grundet de høje udgifter, der er forbundet med forsendelsen. Det vil dog stadig være sådan, at medlemmer uden adgang til internettet fortsat kan modtage *Sherlockiana* på tryk og få det tilsendt. Hvis man ønsker dette, skal man blot henvende sig til redaktøren.

Siden sidst er der steget hvid røg op af klubbens skorsten. Bestyrelsen har fundet en kandidat værdig til optagelse, og vi byder derfor Jakob Levinsen velkommen som fuldgældigt medlem af klubben.

Vort svenske medlem Mattias Boström, BSI, udgiver den 21. august en bog med titlen *Från Holmes till Sherlock*. Jeg har været heldig at se og læse et eksemplar af bogen, og den kan varmt anbefales. Det er en velskrevet bog – spændende at læse og med mange interessante detaljer. Kort fortalt beskriver bogen den sherlockianske udvikling fra tilblivelsen af Conanen, via filmatiseringer, personlige stridigheder, venskaber, med mere, helt frem til i dag. Af særlig interesse er det, at bogen udkommer på dansk i begyndelsen af 2014.

Palle Schantz Lauridsen er ligeledes i færd med at skrive en bog. Emnet bliver tidlige udgivelser, sådan som vi hørte om det i det glimrende foredrag, Palle holdt ved Aarsmødet i januar. Vi glæder os meget til at læse det færdige resultat! I efteråret drager begge de herrer Boström og Schantz Lauridsen til Minnesota, hvor de skal deltage aktivt i konferencen ved University of Minneapolis, der arrangeres af *The Norwegian Explorers* og *The Friends of the Sherlock Holmes Collections* ved byens universitetsbibliotek. Vi ønsker lykke på rejsen.

Eventyrene er udkommet hos Rosenkilde & Bohn med endnu et flot forord fra klubbens vicepræsident og redaktør af *Sherlockiana* Svend Ranild. Det er en fornøjelse at følge denne fine bogserie.

Galopløbene **Silver Blaze Sweepstake** og **Professor Moriarty Memorial** rides i år **mandag d. 26. august** om aftenen på Aalborg Væddeløbsbane. De fleste af klubbens medlemmer er godt bekendte med denne stolte tradition, men for nye medlemmer skal det nævnes, at galopløbene blev indstiftet af klubbens mangeårige præsident Henry Laurit-

zen, BSI. Silver Blaze Sweepstake er redet siden 1963, og Professor Moriarty Memorial kom til i 1976. Det kan være svært at komme til Aalborg en mandag aften, hvis man skal rejse langt, men man bør unde sig selv den fornøjelse at deltage, hvis man har mulighed for det. Klubbens medlemmer er velkomne. Aftenens løb starter kl. 18.15, og vore to galopløb bliver redet som henholdsvis 2. og 8. løb. Sædvanligvis er vi færdige omkring kl. 22.00. Klubben overrækker præmierne til vindende hest og rytter i vindercirklen, og hvert år inviterer galopforeningen og væddeløbsbanen til en kort reception efter de to løb, hvor vi mindes Henry Lauritzen.

BBC er godt igang med indspilningerne af sæson tre i deres serie *Sherlock*. Are you Sherlocked? Det er der i hvert fald mange, der er.

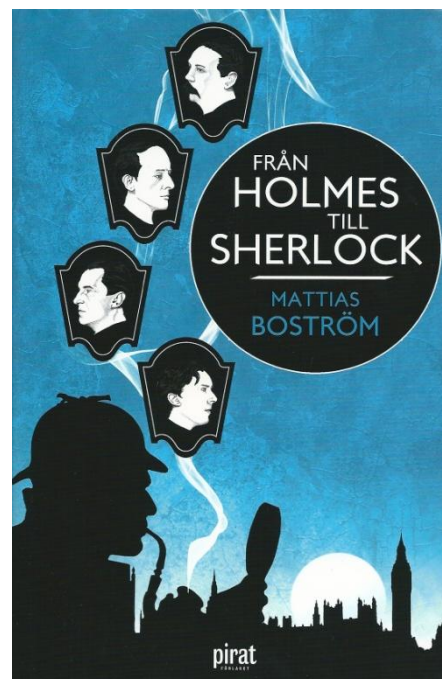
Man må sige, at aktiviteten er stor omkring Sherlock Holmes. Det kan vi glæde os over. Det er ik' så ringe endda, som man siger her i det jyske. ●

Boströms brillante bog

Al Svend Ranild

Selv om Mattias Boströms omfangsrige bog (514 sider) *Från Holmes till Sherlock* udkommer på Piratförlaget i Stockholm, hvor Mattias arbejder som produktionsansvarlig, behøver ingen have mistanke om at han har listet sit eget værk ind i forlagets udgivelsrække bag om ryggen på resten af forlaget.

Det er en yderst læseværdig bog han har skrevet. Den fortæller hele den omfattende historie om SH fra fødslen til hans nyeste inkarnation i *Sherlock* og gør det med begejstring og liv. Og med brug af et meget omfattende kildemateriale – f.eks. en

del breve mellem Adrian og Dennis Doyle. Beretningen om sønnernes – ikke mindst Adrians – problematiske engagement i arven efter deres far er blot én af de historier jeg ikke vidste noget særligt om i forvejen. Og jeg vidste intet om Dennis' kone, den smukke georgiske prinsesse Nina Mdivani. Interessant dame. Andre gode historier handler om Frederic Dorr Steeles karriere som SH-illustrator og Christopher Morleys skabelse af The Baker Street Irregulars. Jeg vil anbefale Mattias' bog på det varmeste. ●

Norman Neruda og den uærlige fortæller

Af Svend Ranild

I *Et studie i rødt* – der udspiller sig i marts 1881 – tager Sherlock Holmes en pause i sin efterforskning for at opleve ”Norman Neruda”, som læseren forstår er en kvindelig violinist. At en person med navnet Norman kan være en kvinde, skyldes en ubetydelig skrivefejl. Personen blev født som Wilhelmine Neruda i Østrig i 1839, giftede sig

i 1864 med den svenske komponist og musiker Ludwig Norman og hed herefter Wilhelmine (Wilma) Norman-Neruda. Som en af de førende soloviolinister i samtiden optrådte hun fra 1864 ofte i England, og efter sin mands død giftede hun sig i 1888 med pianisten og dirigenten sir Charles Hallé, hvorefter hun var kendt som lady Hallé og således

des slap for sit problematiske navn. Hun døde i 1911. Watson fik aldrig indføjet den manglende bindestreg i de senere oplag af sin bog.

På engelsk blev fejlen rettet i Oxford-udgaven af Conanen fra 1993. Oversættere har været kvikkere. *Stud* er oversat til dansk fire gange. Fejlen er rettet i P. Jerndorff-Jessens oversættelse fra 1893, Verner Seemanns fra 1944 og Mette Wigh Tvermøes' fra 2012 (hun har naturligvis blot fulgt Oxford-udgaven). Ikke i Iver Gudmes fra 1944.

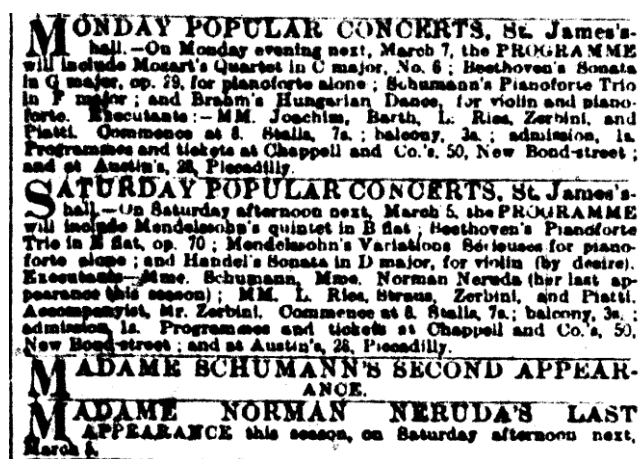
Jeg er af den opfattelse at Watson undlod at rette denne detalje fordi det var helt bevidst han undlod at sætte bindestregen. Med dette enkle og subtile middel blev Holmes' omtale af den musikalske oplevelse han glædede sig til, et varsel om den kønsforvirring vi oplever i næste kapitel (en kvinde som i virkeligheden er en mand) – her: en mand som i virkeligheden er en kvinde. (Norman / No man).

Fra 1861 og frem til århundredskiftet var koncertsalen St. James's Hall, Piccadilly, rammen for koncerter med populær klassisk musik hver mandag aften og lørdag eftermiddag. Det var her London-publikummet kunne opleve Norman-Neruda. Også i sæsonen 1880-81 var hun en hyppig og beundret optrædende. Den 7. februar 1881 var sidste gang i sæsonen hun optrådte ved mandagskoncerterne, og 5. marts var hendes sidste optræden ved lørdagskoncerterne. Koncerten begyndte kl. 15, og hun fremførte Händels violinsonate i D-dur. Det var altså ikke ”den lille sag af Chopin” (tra-la-la-lira-lira-lej) Holmes nød da han imellem kapitel 4 og 5 i *Stud* var til koncert.

I *Stud*, kapitel 2, fortæller Watson at Lauriston Garden-mysteriet begyndte den 4. marts, hvilket han huskede ”af gode grunde”. Hans skråsikre bemærkning taler for at hans datering for en sjælden gangs skyld er korrekt. Men denne datering skaber et problem. Watson fortæller i kapitel 3 om

Holmes' undersøgelse af mordstedet, som de forlod kl. 13, og i kapitel 4 om den efterfølgende afhøring af John Rance. Derefter tog Holmes sin musikalske pause fra efterforskningen og kom sent hjem til Baker Street. Men vi har netop konstateret at koncerten ikke fandt sted 4. marts, men 5. marts. Hvad er forklaringen på denne uoverensstemmelse?

Lad os lige genopfriske hvad Watson i kapitel 5 fortæller om Holmes' øvrige gøremål den dag. Om formiddagen, ”umiddelbart efter begivenhederne”, indrykkede han annoncen der fremlyste den tabte guldring i aviserne. Og efter eftermiddagskoncerten hævdes han at have foretaget sig noget tidskrævende som ikke afsløres (”... jeg vidste, at det kunne ikke være koncerten, der havde holdt på ham så længe”). Han vendte først hjem til Baker Street da aftenmaden stod på bordet. Mellem kl. 20 og 21 indtraf så episoden med ”Mrs. Sawyer”, der dukkede op som reaktion på annoncen, og lige efter brugte Holmes tiden frem til midnat på at forfølge den snarrådige skuespiller og vende hjem igen. Alt i alt tilsyneladende en meget travl dag. Men dette begivenhedsforløb kan ikke have udspillet sig. Og det uafslørede tidskrævende har antagelig ikke fundet sted.

Announce i *The Times*, 1. Marts 1881

Watson var uafbrudt sammen med Holmes fra om morgenen til efter afhøringen af John Rance, og da de forlod Lauriston Gardens for at opsøge Rance, var klokken 13. Holmes havde ikke på noget tidspunkt mulighed for at indrykke en avisannonce undervejs uden at Watson har været bekendt med det, hvilket han ikke var. Og det er lidet sandsynligt at en annonce i en sen udgave af en avis kan have fremtryllet en så øjeblikkelig reaktion.

Jeg mener at Watson må have komprimeret begivenhederne fra fredag den 4. og lørdag den 5. marts for at stramme begivenhedsforløbet og sætte tempo på fortællingen. I virkeligheden må Holmes have indrykket annoncen engang i løbet af eftermiddagen den 4., tidsnok til at den kunne trykkes i morgenaviserne den 5., og Mrs. Sawyer-episoden fandt sted om aftenen samme dag. Og tredjedagen, søndag den 6. marts, den dag som i Watsons beretning er dag nr. 2, er den dag da sagen afsluttes med pågribelsen af Jefferson Hope.

Er der belæg for disse tre dage i Watsons tekst? Ja, det er der, og man behøver ikke foretage spidsfindige krumspring for at konstatere det. Holmes sagde det meget tydeligt i det afsluttende kapitel: "Beviset på [sagens] essentielle enkelthed er, at jeg blot ved et par meget ordinære følgeslutninger formåede at lægge hånd på forbryderen i løbet af tre dage." "Det er sandt," lød Watsons svar, hvormed han dementerede sin egen beretnings to dage lange forløb.

Allerede Watsons først udgivne tekst indeholder altså (hvis man har læseøjnene på stilke) tydelige advarsler om at hans ord bør vejes omhyggeligt og ikke bare naivt opfattes som sandheden, hele sandheden og ikke andet end sandheden. Og at hans motiver til at fordreje sandheden kan have været kunstneriske. ●

Appendiks

Det var i *The Annotated Sherlock Holmes*, som jeg læste i 1984, at jeg efter 20 års undren endelig fik en forklaring på hvordan Norman kunne være en kvinde – at en lille streg var væk. Alliterationen og annotationen lå i en del år og rumlede i mit baghoved, og da jeg engang undfangede den ide at skrive en digtsamling, hvor alle tekster havde en titel på formen NN – f.eks. "Nausikaas numse", "Nissernes nosser" og "Næstsidste nadver" – stak damen hovedet frem og ville indfanges i en ny tekst. Jeg ihukom også denne passage i *3Stur*: "Holmes fremviste en lille flis med bogstaverne NN og et stykke ufarvet træ efter dem. 'Hvad kan dette NN betyde?'" Digtsamlingen blev skrevet, og siden har forlagene vægret for sig. Lyrikken har svære tider i disse tider. Men her er "Norman Neruda":

Jeg ville ønske jeg kunne skrive et digt
om Norman Neruda.
Det skulle stå allersidst i en bog
som en udgangsbøn før vi går hver til sit.
Det skulle handle om
det som graffiti og mausolæer skabes af,
at skrive sig sin egen fodnote.
Man skal sætte sit mærke
på alt hvad der står i vejen
når man lister sig forbi.
Man risikerer at resten af verden
staver ens navn forkert
i lister, henvisninger, telefonbøger,
kartoteker, kirkebøger, databaser,
tekster på gravsten, fødselsdagskort.
Man risikerer at drukne i det hul der opstår
når en streg forsvinder under ens fødder,
og blive forvandlet til en grumset klat
udskidt af det helt forkerte køn.
Det er først i enden man får stemplet
og får udpeget den labyrintiske rute
man vandrer på nettet
som et tappert insekt
på slingrekurs hen ad et krøllet hår
mens man nølende staver til sin skæbne
før man eventuelt sætter punktum
hvis det ikke kan være anderledes

En forsinket anmeldelse

Af Alvin Andersen

Min søn og svigerdatter har lige været i London igen, igen. Blandt mange andre ting skulle de til koncert med SLAYER – et *old school heavy band* (sådan kalder de det). Hjemme igen fra London var der gaver til alle, såvel store som små.

Jeg fik *The silly side of Sherlock Holmes* fra 2005 af Philip Ardagh.

Forfatteren kombinerer de originale Sherlock Holmes illustrationer fra *The Strand Magazine* med sin egen helt specielle humor.

Philip Ardagh skriver i forordet, at han har været Sherlock Holmes-fan siden han var 9 år, og at hans far og farfar også er store fans.

Forfatterens humor vil sikkert dele vandene – enten bliver man irriteret og ligefrem vred på ham, eller også morer man sig. Jeg morede mig nu godt! Lad mig slutte af med et eksempel:

Such Silliness caused Holmes's detective skills to begin to swane. "If you intend to catch criminals with that," I said of one of his crime-busting "innovations", "you'll need to make it somewhat larger".

Watson og Orontes

Af Svend Ranild

Med udgivelsen af *Et studie i rødt*, første bind i den første komplette og kronologiske danske udgave af Conanen nogen sinde, blev Watsons første værk helt aktuelt i sommeren 2012 – hvor denne artikel skulle have været bragt i *Sherlockiana*. I artiklen går jeg tættere på afslutningen af den allerførste episode han beretter om i *Stud* – hans invaliderende krigsdeltagelse.

I juli 1880 havde den britiske hær i næsten to år kæmpet imod de stridbare afghanere anført af emir Ayub Khan, i det der kom til at hedde Den Anden Afghanske Krig. (Denne nummerering får mig til at spekulere over hvilket nummer vi efterhånden er nået til i dette plagede land). Og den 27. i den måned blev hæren ramt af en katastrofe. En styrke på 2.476 britiske og indiske soldater mødte helt uforberedte en 10 gange større styrke ved landsbyen Maiwand, 80 kilometer nordvest for Kandahar.

De militære tab på den britiske side var 971 dræbte og 168 sårede. Desuden dræbtes 786 blandt det civile transport- og hjælpepersonel; kun 7 af dem såredes(!). Hårdest ramt var det 66. Fodregiment (The Berkshires); i dets fem kompagnier blev 276 dræbt og 32 såret. Vi kender navnet på en af de sidstnævnte: dr. John H. Watson. (Der noteredes også et tab på 201 dræbte heste og 68 sårede).

Budskabet om katastrofen nåede Whitehall dagen efter, og det blev besluttet straks at fremskynde deployeringen af nye tropper til Indien. På flådebasen i Portsmouth fik man travlt. I havnen lå syv troppetransportskibe: *Tamar* og *Orontes* (som var parate til øjeblikkelig tjeneste), *Euphrates* (som blev beordret klargjort på en uge), *Malabar* og *Junna* (som kunne afsejle midt i august) og *Scrapis* og *Crocodile* (som umuligt kunne være parate før begyndelsen af oktober). Hvor ved jeg det fra? Det har jeg læst i avisen.

The Times havde en fast daglig spalte, NAVAL AND MILITARY INTELLIGENCE, som fortalte læserne om den britiske hær og flådes aktiviteter i hele verden, ofte med overraskende indgående omtaler af detaljer om troppetørrelser og -bevægelser. Man skal huske at Storbritannien var på højdepunktet af sit kolonivælde, og denne magt krævede en enorm hær spredt ud over kloden. Utallige læsere var interesseret i at vide hvor deres mænd, fædre, sønner, brødre og kærester befandt sig. Men det er alligevel overraskende at se hvor mange oplysninger en fjendtlig magt ville kunne få ved at læse avisen dengang.

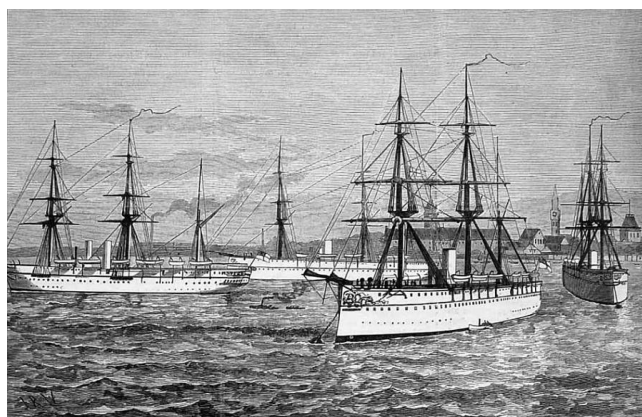
Oplysningerne om forberedelserne i Portsmouth kunne læses fredag 30. juli, hvor "Our Portsmouth Correspondent" skrev 60 linjer om skibene, de tropper der skulle med, og hvornår de skulle afsejle. Der er særlig ét skib vi interesserer os for: *HMS Orontes* – det troppeskib som Watson i begyndelsen af *Stud* fortæller sejlede ham hjem til England som krigsinvalid. Planen var at skibet skulle afsejle 3. august.

Troppeskibet *Orontes* var opkaldt efter floden af samme navn i det nuværende Libanon, Syrien og Tyrkiet. Hun blev bygget på værftet Laird & Brothers i skibsværftsbyen Birkenhead over for Liverpool og var det største skib som

indtil da var blevet bygget ved floden Mersey; et jernskib, 300 fod langt, med en dæksbredde på 42 fod, et 32 fod højt lastrum, og en vægt på 2.811 bruttoregistertons. Hun kunne rumme 1.200 tropper samt en stor besætning. Hendes motorer havde 500 hestekræfter, og hun førte også sejl på tre master. Fuldt udstyret stak hun 20 fod. *Orontes* blev søsat i november 1862 og formelt overdraget til den britiske flåde i april 1863. Efter lang og trofast tjeneste var hun nedslidt og blev solgt som skrot i maj 1892. Men forinden hentede hun heldigvis Watson i Bombay og sejlede ham til Portsmouth.

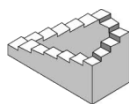
Den planlagte afsejling blev udsat til den 4. august, og *Times'* korrespondent i Portsmouth rapporterede om den lidt slukørede sortie: "The men of the 41st and 24th clustered upon the weather deck forward and cheered lustily as the ship gathered way, while the band, which was stationed on the poop, played 'The March of the Men of Harlech,' 'The Girls We Leave Behind Us,' and 'Auld Lang Syne.' There was no crowd, however, on the jetty, and the hurrahs of the troops were duly feebly responded to from the shore."

5. august lagde *Orontes* til i Queenstown, Irland (det nuværende Cobh), hvor flere tropper kom om bord, og hun satte kursen sydpå samme dag. 11. august ankom hun til Gibraltar og fortsatte gennem Middelhavet dagen efter ("Shortly before 10 o'clock the *Orontes* got under way and sped out with the band of the battalion playing 'Auld Lang Syne,' those assembled at the Mole Head giving three hearty cheers").

Troppeskibene *Orontes*, *Junna*, *Malabar* og *Euphrates* ved Bombay i oktober 1880.

Ankomst til Malta 16. august om morgenen, afrejse samme aften. 20. august: afsejling fra Port Said. 1. september: ankomst til Bombay. 7. september afrejste *Orontes* fra Bombay med kurs mod den britiske koloni Natal i Sydafrika; nabo til boerrepublikken Transvaal, som briterne forsøgte at annektere. (Det kom til regulær krig mellem boere og briter den 16. december – Den Første Boerkrig, som afsluttedes med boernes sejr 23. marts 1881). Hvornår *Orontes* ankom til Natal, og hvad der skete dér, er ikke rapporteret i *Times*. Den 14. oktober var hun tilbage i Bombay, denne gang for at tage imod de tropper som skulle hjem

til Storbritannien. De øvrige troppeskibes bevægelser fra England til Indien blev naturligvis også fulgt af *Times*.

Mens Orontes bevægede sig over havet mod Bombay, bevægede Watson sig smertefuldt mod samme mål til lands. Da han i Slaget ved Maiwand var blevet ramt af den lede jezaikugle, blev han reddet af sin oppasser Murray, som bragte ham om bag de britiske linjer. Den 28. juli, dagen efter det frygtelige slag, kom han sammen med de andre tropper fra slaget i sikkerhed inde bag Kandahars citadels mure. Her forsvarede blot 3.243 britiske og indfødte infanterister sig selv og 438 syge og sårede sig mod den overmægtige afghanske hærstyrke som indledte en belejring den 31. juli.

De belejrede modtog ingen sikre meddelelser om hvorvidt der var hjælp på vej til dem, men den 27. august fik de en heliografmelding om at en redningsstyrke nærmede sig. Det var en styrke på små 10.000 mand som siden 8. august havde marcheret fra Kabul, 450 kilometer mod nordøst, ledet af general Frederick Roberts, som i 1900 anførte de britiske styrker i Den Anden Boerkrig. Den 31. august var hjælpestyrken fremme ved Kandahar, hvor den afghanske styrke havde hævet belejringen en uge tidligere da nyheden om hjælpetropperne havde nået dem. Den 1. september stødte de to styrker sammen i Slaget ved Kandahar, hvor afghanerne blev tilføjet alvorlige tab. Dette slag afsluttede krigen.

De sårede fra Slaget ved Maiwand kunne nu transporteres til Kabul og videre, gennem Khyberpasset, til hospitalet i Peshawar på den indiske (nu pakistanske) side af grænsen, 250 kilometer fra Kabul. Der er de nok ankommet omkring den 1. oktober. Derfra gik rejsen kort tid senere sydpå til Bombay og hjemtransporten.

Når Watson i *Stud* skriver at han i Peshawar blev ramt af tyfus og *i månedsvís* var på gravens rand, er det altså temmelig overdrevet. Det er den første af Watsons mange fejlagtige tidsangivelser i Conanen vi støder på.

Den 31. oktober 1880 afsejlede HMS *Orontes* fra Bombay og ankom til Suez 11. november. Afrejste fra Port Said

den 12. november og fra Malta den 16. november. Og endelig, torsdag den 25. november, lagde *Orontes* til i Portsmouth.

Om bord havde hun først og fremmest det 59. Fodregiment, de første tropper som planmæssigt skulle hjem fra Afghanistan og ikke havde deltaget i Slaget ved Maiwand. Men også resterne af det hårdt ramte 66. Fodregiment, som efter planen først skulle have været afløst to år senere men nu blev bragt hjem som følge af de store tab det havde lidt. *Times* rapporterer også at *Orontes* hjembragte 18 invalider. Watson var en af dem. Nogle vil mene at han var den vigtigste.

“I hear of Sherlock everywhere...”

siger Alvin Andersen

Jeg har læst *Drengen og demonen* af Jens Østergaard (Forlaget EC Edition 2013).

Efterforskningschef Thomas Nyland indlogerer sig på Hotel Royal i Århus på side 203:

“Værelset er stort. Omkring dobbelt så stort som et normalt standardværelse. Mørkerøde vægge og tunge møbler i mørkt træ. Som et herreværelse fra 1800-tallet. Der er malerier i guldrammer på væggene. Motiverne er dramatiske og holdt i guldalderstil: Brændende gårde og ryttere med vilde ansigtsudtryk og sværdene hævet mod en blygrå himmel. Under et af malerierne står et orientalsk indslag: En elefant i stentøj, der bærer en bordplade af glas på sin ryg og snabel. Thomas’ første tanke, da han kom ind i værelset var, at Sherlock Holmes ville have følt sig hjemme her – hvis det altså ikke havde været for fladskærmen ...”

“I hear of Sherlock ...”

siger Alvin Andersen

Han mente, at der engang havde været et tv-program, hvor seerne sammen med to “livstils eksperter” skulle gætte, hvem der boede i en given bolig – hvis altså de ikke havde noget bedre at tage sig til hjemme i stuerne. Sherlock Holmes-tjansen indelbar, at køleskabene indimellem blev lukket op, og en overkæk vært spurgte: “Hvad hører ikke hjemme her, kære venner? Spegepølse, rullepølse eller pikansjoser?”

Side 334 i Jens Henrik Jensen: *De hængte hunde*, Politikens forlag 2012. (Han = tidligere jægersoldat Niels Oxen)

Guldfund i gamle aviser

Af Palle Schantz Lauridsen

Sherlock Holmes kom til Danmark i bogform, ikke sandt? Og startede hans popularitet ikke i 1893, da Jydsk Forlags-Forretning udgav Peter Jerndorff-Jessens oversættelse af *En Studie i Rødt*?

Ingen af delene. Det var ikke Jydsk Forlags-Forretning, der var først ude. Og det var heller ikke bøgerne, der gjorde Holmes til folkeje i Danmark.

Nordisk Films Kompagni

I årene 1908–1911 producerede Nordisk Films Kompagni 12 korte og stumme Sherlock Holmes-film. Nordisk arbejdede internationalt, og ideen kom fra firmaets mand i New York. Holmes var dog ikke ukendt for folkene i hovedsædet i Valby. Når man læser beskrivelserne af de første film, finder man ikke mange elementer fra Conan Doyle; men kan man se, at de ligner noget andet. De ligner teaterstykket *Sherlock Holmes*, der havde premiere på Folketeatret 2. juledag 1901. Stykket spillede knap 200 gange dér på teatret årtiet ud. Samlet blev der sat ca. 230.000 billetter til salg – i en by med godt 450.000 indbyggere. Stykket turnerede i det tidlige forår 1902 også rundt i landet med forskellige omrejsende teatertrupper, så det spillede en helt afgørende, hidtil undervurderet eller ligefrem overset, rolle for Holmes' gennembrud som populær helt i Danmark (Lauridsen 2011).

Bjarne Nielsen og andre har redegjort for, hvordan Holmes er blevet udgivet på dansk dér i begyndelsen. Det handler mest om bogudgivelser, men der bliver også nævnt andre udgivelsesformer. I Bjarnes bog om Holmes og Nordisks film (Nielsen 1997) kan man læse, at der findes mindst syv eksempler på, at Holmes-fortællinger tidligt har været trykt i aviser, altså som føljetoner. "Mindst" skrev han dengang for 16 år siden. I listen på Sherlockiana.dk står 10 føljetoner. Men der er flere. Mindst fem gange så mange. Jeg har fundet 41 "nye" Holmes-føljetoner. I nogle tilfælde er det bare en enkelt historie, der har været trykt i en avis. I de fleste tilfælde er det hele samlinger. Det er de føljetoner, det skal handle om her.

Føljetonerne

I årene omkring år 1900 havde alle danske aviser fortsatte fiktionelle historier, der fra dag til dag kunne holde læsernes interesse fast. Det havde man haft fra omkring 1850, og det

fortsatte nogle år endnu. Omkring år 1900 udkom der i Danmark dagligt små 250 aviser, hver med deres føljeton, så alene *mængden* af avisføljetoner kan tage pippet fra enhver. Hvis man vil finde ud af, hvor mange Holmes-føljetoner, der udkom fx fra 1890–1910, skal man igennem sådan ca. 1,5 million hverdagsaviser! Det siger sig selv, at jeg har lavet stikprøver – systematiske stikprøver.

Holmes-historierne kom som udklipsføljetoner og nytryk/genoptryk. *Udklipsføljetonerne* blev trykt nederst på begge sider af det samme avisark, begyndte altid på en højreside og havde resten bagpå det samme ark, på en venstreside altså, ligesom Politikens kronik i vore dage. De havde typisk fire spalter på hver side – men i en lidt underlig rækkefølge. Fra venstre mod højre kunne det fx være: 4 – 5 – 8 – 1 på den første side. For at få en meningsfuld rækkefølge, når man læste føljetoner, skulle man klippe og folde. Først klippede man hele føljetonen

ud vandret – og så klippede man føljetonen over på midten, lodret. Derefter foldede man og lagde det ene af de foldede småark ind i det andet. Når man tålmodigt havde klippet ud, foldet og samlet hele føljetonen, kunne man måske selv få den bundet ind.

Man kunne også vente, til avisernes trykkerier selv trykte føljetonerne som bøger, formentlig som gaver til abonnenter eller annoncører. Det er det, man kalder *ny- eller genoptryk*. Avistrykkerierne havde ikke pligt til at aflevere deres ny- eller genoptryk til Det Kongelige Bibliotek. Derfor findes der kun ganske få af dem i bibliotekets samlinger.

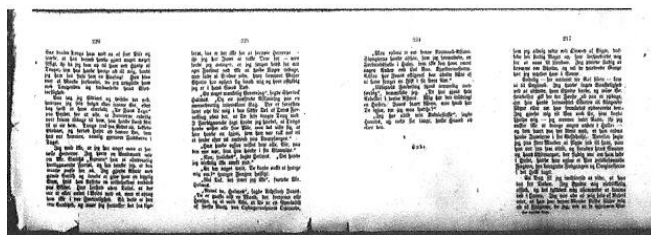
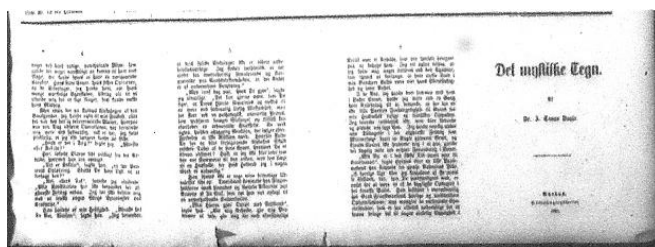
Så det er sin sag at finde de her føljetoner. Bjarne Nielsen nævner nogle, og bogsamleren Henrik Wilfred Christensen har sendt mig en liste over, hvad han har liggende. Jeg selv har selv fundet en del ved at kigge på mikrofilm af gamle aviser, så de 51, jeg er nået op på, er en kombination af, hvad andre har fundet – og hvad jeg selv har støvet op.

Det mystiske Tegn

På Henrik Wilfred Christensens liste er der et par udgaver, der supplerer Bjarne Nielsens. Jeg gjorde store øjne, da jeg sådan cirka midt på listen så en bog, der var udgivet i

Aarhus og trykt på Stiftsbogtrykkeriet. Den hed *Det mystiske Tegn* og var en oversættelse af *The Sign of Four*. Den havde jeg ikke hørt om før; men den helt store overraskelse ligger i udgivelsesåret. Vi har hidtil ment, at den første dan-

ske Holmes-oversættelse var Jydsk Forlags-Forretnings bogudgivelse af *En Studie i Rødt* fra 1893. Vi har også ment, at den første oversættelse af *The Sign of Four* var samme forlags bogudgave fra 1894, *De Fires Tegn*. Men bogen her var fra ... 1891. Den er et genoptryk af en oversættelse, der hav-

de stået i Aarhus Stiftstidende. Tidspunktet for den første danske oversættelse af en Holmes-historie er dermed rykket 2 år tilbage i tiden.

Oversættelsen udkom i øvrigt ikke kun i Aarhus Stiftstidende, men også i Silkeborg Dagblad, der var en aflægger af århus-avisen, dvs. en avis, der stort set var identisk med hovedbladet, i dette tilfælde Aarhus Stiftstidende.

De to aviser trykte *Det mystiske Tegn* som føljeton i sommeren 1891, nærmere bestemt fra 11. juni til 19. juli. Dvs. kun omkring 16 måneder efter den

udkom første gang i England og USA. Oversætteren er ikke nævnt – det blev de kun sjældent i avisføljetonerne – men det er let at konstatere, at der er tale om en anden oversættelse end den, der udkom i bogform i 1894.

Det rødhovede Forbund og Spøgelsehunden

Der kom nogle ganske få Holmes-fortællinger i aviserne i 1890'erne. Udover *Det mystiske Tegn* udkom *The Red-Headed League* i 1897 som *Det rødhovede Forbund*, og i begyndelsen af september 1898 udkom fortællingen *Kvindelist*, dvs. *A Scandal in Bohemia*, i Holbæk Amts Avis.

Oversættelsen *The Red-Headed League* er en anden end Jerndorff-Jessens bogudgivelse, der udkom i 1894. *Det rødhovede Forbund* blev trykt i Kolding Folkeblad, Esbjerg Folkeblad, Viborg Stifts Folkeblad, Holstebro Folkeblad og Lemvig Folkeblad i sommeren 1897. De første tre kørte fortællingen som føljeton fra 26. juni til 9. juli. Føljetonen i Holstebro Folkeblad startede 27. juni, og dagen igen efter startede historien i Lemvig Folkeblad. Alle disse aviser var en del af det, man kalder De Bergske Blade, opkaldt efter grundlæggeren, venstremanden Christen Berg. Kolding Folkeblad var 'koncernens' første avis og dens jyske hovedblad. De andre var aflæggere af Kolding Folkeblad. Nogle af aflæggerne blev tilmed trykt i Kolding ligesom hovedbladet. Tilsammen havde de fem aviser, der her samarbejdede, et oplag på godt 4000 eksemplarer.

Det helt store gennembrud for føljetonoversættelserne fandt sted i 1902, dvs. efter udgivelsen af *The Hound of the Baskervilles*. I en dansk sammenhæng er det vigtigere, at det skete efter teaterstykkets landsdækkende succes. Jeg har fundet otte føljetoner af *The Hound ...* i to forskellige oversættelser med den lille pointe, at oversættelsen godt kan være den samme, selvom titlen er forskellig. Nogle hedder *Spøgelsehunden* (uden forbinder-s), andre *Baskervilles Hund* – og ingen af dem er den samme som Jerndorff-Jessens, der også udkom i 1902. Oversættelserne udkom ikke samtidigt, og de udkom i selvstændige aviser. Der er her altså ikke tale om aviser udgivet af den samme bladkæde, sådan som det var tilfældet, da de Bergske blade udgav *Det rødhovede Forbund*. De otte udgaver af *The Hound ...* udkom både i jyske og sjællandske provinsaviser. De har brugt den samme sats (stereotypi), så en form for samarbejde har der været. Udgaver af den samme oversættelse adskiller sig kun på titelbladet, hvor bl.a. den enkelte avis' navn er nævnt. Det er også derfor, forfatterens navn i et enkelt tilfælde bliver stavet forkert: Conzran – med to n'er.

Sherlock Holmes eller kaos?

De føljetoner, der blev trykt fra 1891 til 1902, kom både i venstrepressen og i konservative aviser. Men fra 1905 kaster den socialdemokratiske provinspresse sig over Holmes. Romanerne *De fires Tegn*, *En Studie i Rødt* og samlingerne *Af Dr. Watsons Papirer*, *Sherlock Holmes* og *Sherlock Holmes' Bedrifter* udkom i alt 26 gange i de tre år. Det allerstørste, samlede avisfremstød for Holmes foregik i altså i A-pressen, der for alvor etablerede sig med en lang række provinsaviser i årene omkring århundredeskiftet. Socialdemokraterne trykte nye oversættelser af gamle historier: Hverken *The Hound of the Baskervilles* eller fortællingerne fra *The Return of Sherlock Holmes* var med, når den lokale Social-Demokrat bragte Conan Doyle til læsere i Ålborg, Esbjerg, Horsens, Kolding, Odense, Slagelse, Næstved, Naksbo og Rønne. Når fx *De fires Tegn* blev udgivet i den socialdemokratiske presse, var der overalt tale om den samme oversættelse, og ligesom tilfældet var med føljetonudgivelsen af *The Hound of the Baskervilles*, faldt udgivelserne ikke tidsmæssigt sammen. *De fires Tegn* udkom i perioden 31.8.1905 til 27.10.1906 i syv socialdemokratiske aviser (Vestjyllands, Horsens, Kolding, Sydsjællands, Lolland-Falsters, Bornholms og Vestsjællands Social-Demokrat) i et samlet oplag på 13.300 eksemplarer.

Et væld af oversættelser

Romanen *The Hound of the Baskervilles* udkom både som *Spøgelsehunden* og *Baskervilles Hund*. Tager vi nogle andre eksempler, er rigdommen af danske titler endnu større i andre af de tidlige oversættelser: *The Sign of Four* blev til *Det mystiske Tegn*, *De fires Tegn* og *Agra-Skatten*. *The Red-Headed League* blev til *De rødhaaredes Forening*, *Det rødhovede Forbund*, *Rødhovedernes Klub* og *Den rødhaaredes Fortælling*. *A Scandal in Bohemia* udkommer i fem forskellige oversættelser med fem forskellige titler: *Irene Adler*, *Kvindelist*, *En Konges Bryderier*, *En Hofskandale* og *En snu Kvinde*.

Når der kom så mange lokale oversættelser, hænger det sammen med, at der før 1904 ikke var nogen beskyttelse af kunstnerisk og litterær ophavsret i Danmark. Aviser – og forlag – kunne oversætte, hvad de havde lyst til, uden at betale en krone for det til hverken forfattere eller forlag. Først i 1904 tilsluttede Danmark sig den såkaldte Berner Konvention, der netop skulle beskytte de kunstneriske og litterære rettigheder. De stærkeste modstandere mod, at Danmark underskrev konventionen, var i øvrigt aviserne, der så pludselig skulle til at betale penge for de føljetoner, de bragte dagligt.

Et samspil af medier

Holmes blev folkeeje i Danmark i et samspil mellem mange medier – avisføljetoner, bøger, hæfter, teaterstykker, film. Alene avisernes føljetonudgaver af Conan Doyle's tidlige fortællinger blev trykt i hundredtusindvis af eksemplarer. Alene derfor havde de meget større betydning for den tidlige udbredelse af Holmes i Danmark end bogudgaverne. I det perspektiv er det bare en pudsigt detalje, at den

første danske Holmes-oversættelse blev trykt i to jyske aviser to år, inden bogudgaverne begyndte at udkomme.

Og så jeg har helt glemmt at nævne, at Allers *Illustreret Familie-Journal* i 1904 udgav den første danske version af en af historierne fra *The Return of Sherlock Holmes*. Den oversættelse bliver ikke omtalt nogen steder, men den er god nok: *The Adventure of the Abbey Grange* udkom i *Familie-journalen* nr. 48-51 1904 under titlen *Mordet i Grange Abbey*. Oversætteren var Peter Jerndorff-Jessen, der nu havde kontrakt med Aller. Redaktionen gav i introduktionen til *Mordet i Grange Abbey* indtryk af, at der ville komme flere fortællinger i *Familiejournalen*. Det var nemlig lykkedes dem "at erhverve Eneoversættelsesretten [...] til de nye 'Opdagelser'". Det ville for alvor have gjort Holmes kendt, for bladet havde et oplag på omkring 250.000 ugentlige eksemplarer. Man leder dog forgæves efter resten af fortællingerne fra *The Return of Sherlock Holmes* i *Familiejournalen*.

Men det er en anden historie.

Litteratur

Lauridsen, Palle Schantz (2011): "The Making of a Popular Hero. Sherlock Holmes in Early Danish Media Culture" in *Northern Lights* 2011, vol. 9, Intellect Press.

Nielsen, Bjarne (1997): *The Great Northern Adventures of Sherlock Holmes*. Vig: Pinkerton.

Artiklen er en revideret form af et indlæg, jeg holdt ved Sherlock Holmes Klubbens årsmøde 5. januar 2013. ●

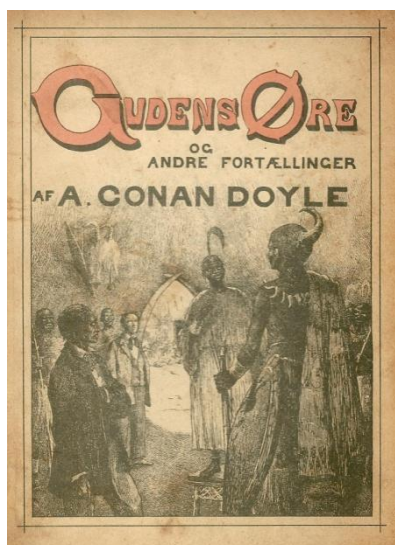

Gudens øre og Watsons ben

Af Svend Ranild

I klubmedlemmernes hjørne af virkeligheden eller fiktionen er det naturligvis naturligt at antage at Sherlock Holmes-historierne var de første tekster af Arthur Conan Doyle som blev udgivet i ordinære bogudgaver. Men det er ikke tilfældet. Hvis Det Kongelige Biblioteks registreringer er til at stole på, er den første danske bogudgivelse af Doyle novellesamlingen *Gudens Øre og andre Fortællinger for den modne Ungdom* fra 1892. Den er en oversættelse af halvdelen af DoYLES noveller i hans samling *The Captain of the Pole-Star and other Tales* (1890). Oversætteren var P. Jerndorff-Jessen, som også oversatte historierne i Jydsk Forlags-Forretnings Sherlock

Holmes-udgave fra 1893-98. Det samme forlag som udgav *Gudens Øre*.

Titelnovellen, "Gudens Øre", er en oversættelse af "J. Habakuk Jephson's Statement", som blev trykt i det ansete *Cornhill Magazine* i januar 1884. Uden angivelse af forfatterens navn.

Novellen gav sig ud for at være en autentisk klarlægning af mysteriet om det britiske handelsskib *Mary Celeste*, som i december 1872 blev fundet drivende ubemandet i Atlanterhavet små 1000 kilometer vest for Portugal, på vej fra USA. En undersøgelse viste at besætningen på otte mand og de to passagerer (den erfarne kaptein Benjamin Briggs' kone og toårige datter) måtte have forladt skibet i stor hast i en af skibets redningsbåde. De havde efterladt de fleste ejendele, også værdigenstande. Der var ikke nogen omstændigheder ved skibet, vejret eller havet som kunne forklare den pludselige flugt. Hverken redningsbåden eller nogen af de 10 personer fra skibet blev nogen sinde set igen.

DoYLES novelle hed skibet *Marie Céleste*, og den form er ofte blevet anvendt siden af andre der har skrevet om mysteriet. DoYLES forklaring på gåden, som fremlægges af novellens fortæller, Joseph Habakuk Jephson, læge og passager på skibet, er at en af de andre passagerer, en mulat, overtog skibet. Han og hans sorte medsammensvorne sejlede det til Afrika, myrdede passagererne og besætningen og lod derefter skibet drive. Kun Jephson overlevede ved et lykketraf.

Novellen vakte stor opsigt, og mange troede at den var en faktuel artikel, ikke et stykke fiktion. Og mange af de læsere der var klar over at den var fiktion, troede at den anonyme forfatter var ingen ringere end Robert Louis Stevenson, som var slået stort igennem med *Skatteøen* nogle år forinden.

"J. Habakuk Jephson's Statement" var Conan DoYLES første succes, og han tænkte siden tilbage på novellen med glæde.

Præcis 40 år efter dens debut, i januar 1924, præsenterede *Strand Magazine* læserne for Sherlock Holmes-novellen "The Sussex Vampire". Her læser man dette:

"Matilda Briggs was not the name of a young woman, Watson," said Holmes in a reminiscent voice. "It was a ship which is associated with the giant rat of Sumatra, a story for which the world is not yet prepared."

Det var også navnet på den yngste person som forsvandt fra Mary Celeste: kaptajnens lille datter Sophia Matilda Briggs! Doyle har båret sin succesrige novelle i sig i mange år.

Det er ikke usandsynligt at Doyle i begyndelsen af sin karriere skattede denne historie højere end Sherlock Holmes' debut, *Et studie i rødt*. Læs nu et kendt citat fra første side af denne (i Jerndorff-Jessens oversættelse):

"Krigen bragte mange Ære og Forfremmelse, men mig forskaffede den kun Genvordigheder og Ulykker. Jeg forflyttedes fra min Brigade til de lettere Tropper, Berkshireerne, med hvem jeg deltog i den uheldige Træfning ved Maiwand. Her ramtes jeg i Skulderen af en Jezail Kugle, der knuste Nøglebenet og strejfede Nøglebens-Arterien, og jeg vilde være faldet i Hænderne paa de vilde morderiske Ghazier, hvis ikke min brave Oppasser Murray midt under Kugleregningen, og medens vort Kompagni trak sig tilbage, havde baaret mig hen til en Pakhest, løftet mig op paa den og ført mig i Sikkerhed tilbage til de engelske Linier."

Og læs så følgende citat fra begyndelsen af "Gudens Øre", også med J.J.'s ord. Den omtalte krig er naturligvis den Amerikanske Borgerkrig.

"Da saa Krigen udbrød mellem Norden og Syden, forlod jeg Brooklyn og ledsagede det 113. New York Regiment som Læge. Jeg var med i de store Slag ved Bull's Run og ved Gettysburg. Til sidst blev jeg haardt saaret ved Antietam og vilde efter al Rimelighed have ligget og omkommet paa Valpladsen, hvis ikke en nærboende Planter ved Navn Murray havde sørget for, at jeg blev baaret til hans Hjem og plejet omhyggelig. Takket være hans Venlighed og den Pleje, jeg modtog af hans sorte Tjenestefolk, kom jeg mig snart saa meget, at jeg kunde humpe omkring i Plantagen ved Hjælp af en Stok."

Det er jo temmelig slående. De to tekster er skrevet i henholdsvis 1883 og 1886, og med tre års afstand har Doyle altså genbrugt en effektiv måde at introducere en hovedperson på, endda uden at ændre navnet på hans redningsmand. En slående forskel er naturligvis sårets placering. Jephson blev såret i benet, Watson i skulderen.

Og nu tror jeg det er muligt at forstå hvorfor Doyle flyttede Watsons sår ned i benet i *De fires tegn*. Jeg vil hævde at detaljerne i hans succesnovelle stod klarere for ham end detaljerne i Holmes' og Watsons debut, som han ikke vurderede særlig højt dengang. Derfor troede han at det var et sår i benet han skulle huske at bringe med til den nye roman. Så enkelt er det. Spekulationerne kan ophøre. ●

"I hear of ..."
siger Alvin Andersen

Jeg har lige læst *Jack the Ripper* af Erwin Neutzsky-Wulff (Sohns forlag 2012). Det er en meget mærkelig bog, uden hoved og hale. Der er ingen sammenhæng mellem de mange kapitler. Der er ingen fortløbende opbygning af historien. Ingen spænding. Ingen personer, man lærer at kende.

Vi møder en masse personer, hvis forbindelse til sagen må stå hen i det uvisse. Det er et forsøg på at skrive en krimi,

men det er mildest talt ikke lykkedes. Erwin Neutzsky-Wulffs historie om Jack the Ripper er kort sagt hverken spændende eller god.

Af en eller anden grund møder vi Sherlock Holmes flere gange, uden jeg kunne få øje på sammenhængen:

side 14: Senere attraktioner indbefattede en advarende bobby og en arbejdsløs skuespiller med deerstalker og forstørrelsesglas...

side 35: Manden var politiinspektør Frederick Abberline, og han skulle snart blive den ene af de to modstandere i et opgør, der ikke lod professor Moriarty med Sherlock Holmes tre år senere noget efter i dramatik.

side 89: I september var den mest lovende kandidat en vis William Waddle, som for få dage siden var blevet hængt. Uheldigvis var der ikke noget, der tydede på, at han havde myrdet andre end kæresten, Jane Beadmore. Mr Marsh præsenterede sig som tidligere jernhandler - "men så læste jeg om denne fyr, Sherlock Holmes, og så sagde jeg til mig selv, jeg sagde: Du er en smart fyr, George, det kan du også!"

side 134: "Hvordan ville Sherlock Holmes gribe sagen an?"

"Sherlock hvem?"

"Mr. Holmes er hovedpersonen i en historie i "Beeton's Christmas Annual". Jeg ved ikke, hvorfor jeg lige kom til at tænke på den, måske fordi der også heri forekommer et mene tekel, som politiet mistolker. Ligesom vores morder har morderen efterladt en besked på en mur, skrevet i offerets blod, som "Jack" ligeledes truede med i et af sine breve. Dette RACHE tolker politiet som begyndelsen til navnet RACHEL, hvorimod den sprogkyndige Holmes straks er klar over, at det er tysk for "hævn". Som De måske erindrer, efterlod the Ripper på tilsvarende vis denne indskrift:"

Stephenson producerede en papirlap og holdt den op foran dr. Evans. Der stod:

The juwes are
The men that
will not
be Blamed
for nothing

side 150: En ung mediciner ved navn Doyle havde skrevet en meget lovende disputas om TABES DORSALIS, men nu lod det til, at han var gået over til at skrive julehistorier om en "privatdetektiv" ... ●

1891 var et stort nordisk år

Af Svend Ranild

Da jeg blev involveret i Rosenkilde & Bohns for- nemme oversættelsesprojekt, blev jeg nysgerrig efter at se hvornår Sherlock Holmes-historierne egentlig begyndte at blive oversat til andre sprog. Jeg koncentrerede mit nysgerrige blik om 1890'erne og blev meget overrasket da jeg granskede oplysningerne om oversættelser i Ronald Burt de Waals uundværlige *The Universal Sherlock Holmes* (1994).

Det viste sig at oversættelserne i 1890'erne ikke var så talrige som jeg havde forestillet mig. De Waal havde registreret blot tre enkeltstående oversættelser af noveller: "The Speckled Band" (Rusland 1893, Norge 1899) og "The Yellow Face" (Island 1898). Og hvad romaner og hele novellsamlinger angår, havde han uden for Skandinavien kun fundet en ungarsk oversættelse af *Sign* og en italiensk oversættelse af *The Adventures*, begge fra 1895.

Men i Danmark, Norge og Sverige var mængden overraskende stor. Her fik jeg også hjælp af Bjarne Nielsens *Sherlock Holmes in Denmark* (1987) og Ted Bergmans *Sherlock Holmes i Sverige* (1991).

Norge begyndte allerede i 1891: *De fires tegn* som følge-ton i *Morgenbladet*, Kristiania. Og i 1893 kom *Forfulgt*, en oversættelse i bogform af *A Study in Scarlet*.

Sverige var også i gang i 1891, med hele to oversættelser af *Sign*: *De Fyras Tecken* og *Agra-Skatten*. I 1893 kom en oversættelse af *The Adventures* minus "The Noble Bachelor" og af *The Memoirs* minus "The Naval Treaty" og "The Final Problem", begge med den charmerende titel *Min vän privatdetektivens äfventyr*. Også i 1893 kom *Förföljd*, en oversættelse af *Stud*. I 1898 kom *Sen Hämnad*, en ny oversættelse af *Stud*, og 1899-1900 *Privatdetektiven Sherlock Holmes bragder*, en oversættelse af *The Adventures* og *The Memoirs* i 23 hæfter.

Mens Sveriges fine høst på syv titler har seks forskellige oversættere og udkom på fem forskellige forlag, er Danmark mere ensopret: De tidligste oversættelser registreret i bibliografierne er Jydsk Forlags-Forretnings udgave i otte bind af *Stud*, *Sign*, *Adventures* og *Memoirs* - Sherlock Holmes Opdagelser (1893-98) - alle med den samme oversætter bag sig, P. Jerndorff-Jessen. Hele serien blev endda genudgivet i 1898. Noget man kan være ked af ved den serie, er novellernes helt tilfældige rækkefølge, som jeg tidligere har gjort rede for. Noget andet man kan være ked af, er at Danmark ikke var med allerede i 1891, sådan som Norge og Sverige var.

Men Danmark var jo med, sådan som Palle Schantz Lauridsen har gjort rede for i sin artikel her i bladet! Jeg kontaktede ham da jeg faldt over hans antydning om tingenes tilstand i hans anmeldelse af den nye oversættelse af *Et studie i rødt* i *Kristeligt Dagblad* 1. juni sidste år: "Den første danske oversættelse af Holmes-historierne kom i 1891, hvor fortællingen 'Det mystiske tegn' blev trykt som føljeton i Aarhus Stiftstidende." Han gav mig de datodata som gjorde det muligt for mig at sidde på Det Kongelige Biblioteks avislæsesal og tjekke fakta. Som er at det var fakta.

Sign blev udgivet i en hidtil uregistreret oversættelse to år før vi troede den første gang kom på markedet i Danmark.

Så Danmark var lykkeligvis også med i 1891 ligesom Norge og Sverige. Indtil det modsatte bevises, er disse skandinaviske udgaver af *Sign* verdens første Sherlock Holmes-oversættelser. Her bør der jubles. Her bør vi flagre med flag og vise stolthed.

Min adgang til den hidtil ukendte oversættelse gjorde mig nysgerrig efter at vide hvordan den anonyme oversætter havde taklet et gammelt oversætterproblem i *Sign*: problemet med det mystiske kort. I kapitel 7, inden Holmes begynder sin klatretur på Pondicherry Lodge, siger han dette: "Lend me your bull's-eye, sergeant. Now tie this bit of card round my neck, so as to hang it in front of me. Thank you."

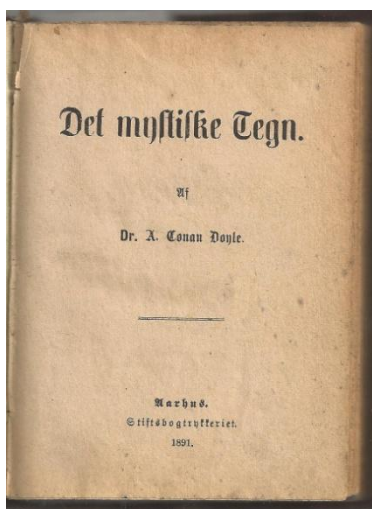
Hvad dette kort havde at gøre om hal-sen på Holmes, afsløres imidlertid ikke i teksten. Og kortet er faktisk en fejl. I Oxford-udgaven af Conanen (1993) er denne og andre fejl endelig rettet. Der skulle ikke have stået "card" men "cord" (en fejllæsning af Doyle's håndskrevne manuskript; det var ikke det eneste sted i Conanen hans a'er og o'er gav anledning til fejl). Altså en snor til at hænges lygten i, så Holmes havde hænderne frie under sin klatring.

Men så længe den engelske tekst sagde "card", forelå der et mysterium, og en oversætter, som nødvendigvis går dybere i teksten end en almindelig læser, kan ikke undgå at undre sig over det overflødige kort. Hvordan har danske oversættere af *Sign* reageret på problemet og oversat "this bit of card"?

P. Jerndorff-Jessen, 1894: "dette stykke Papir"; A. Petersen, 1905: "dette Kort"; Iver Gudme, 1944: "denne Stump Pap"; Mette Budtz-Jørgensen, 1944: "det Stykke Papir"; Verner Seemann, 1945: "denne her Papirlap"; Mette Wigh Tvermoes, 2012: "dette stykke snor" (efter Oxford-udgaven).

Og den anonyme førsteoversætter? Det viser sig at han (mit gæt på kønnet) forekommer at have været den mest takksomme af alle seks oversættere. Han har undret sig så meget at han har konkluderet at det er nonsens. Han har derfor ganske enkelt udeladt de citerede sætninger.

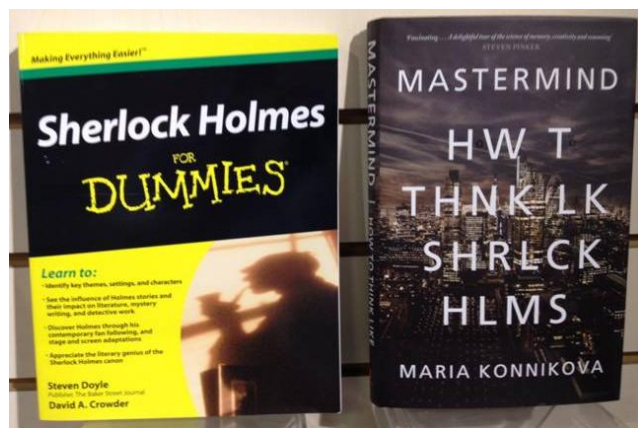
Og afslutningsvis en kuriositet. På en af de første sider i *Sign* omtaler Watson sin "lille brochure" med den noget fantastiske titel "A Study in Scarlet". Denne titel har den anonyme oversætter gengivet som det flamboyante "En Studie i Purpurrdødt". ●

Gode bøger er en god ting

Af Michael Skov Lambek

En af de fordom så velassorterede boghandlere i hovedstaden synes atter at være (lager)førende udi sherlockianaen! Nu kan man fx blive klogere både på og af Holmes – og dét lige fra den ene ende af IQ-skalaen til den anden:

Hvis man skal påbegynde eller forny sin sherlockianske viden, hvilket de ærede læsere af *Sherlockiana* naturligvis ikke behøver, så kan man anbefale andre, mindre lærde bekendte at starte som **DUMMY**. – Kr. 199,95 ...

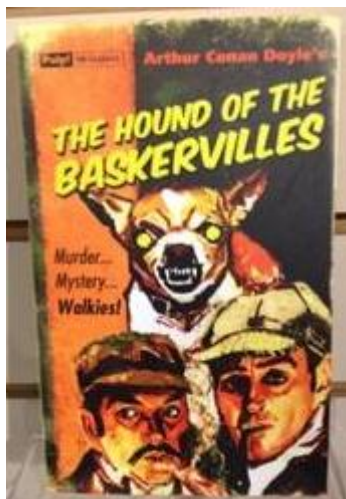
... Og derefter kan man afslutte sin conaniske eksamen med at lære at tænke som Mesteren selv som **MASTERMIND**. – Kr. 249,95

"Murder"? Ja! – "Mystery"? Bestemt! – "Walkies"? ??!

Englænderne, der jo så nødig bedømmer en bog ud fra dens omslag, vil måske gøre en undtagelse i dette tilfælde: Er dette blot gammel vin på nye lædersække, designet til at ligne en gammel sæk...?

I al fald viser denne sprit(!)-nye udgave af alle tiders mest klassiske detektivroman, at vinen skam er tidløs, selvom den nu er at finde i en ny, gammeldags lædersæk i form af et formidabelt iøjefaldende retro-omslag tilsat et godt stænk tør humor af forlaget **PULP! The Classics**. Indpakningen af bogen henleder nok tanker på 1940'erne & 50'ernes B-film, men det var nu i 80'erne, at Barbara Woodhouse blev berømt for at træne hunde på BBC med sit slagord, "*Walkies!*"

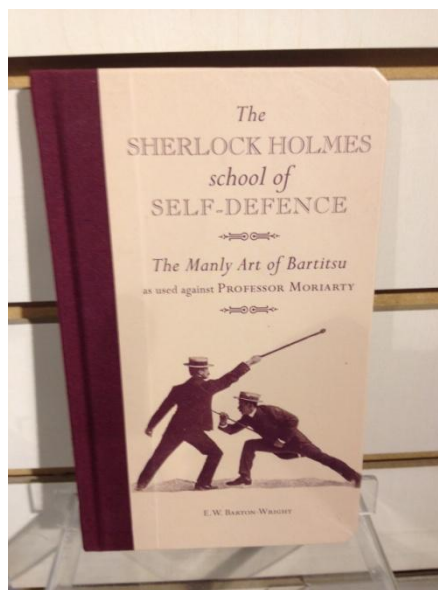
Forlaget fortsætter deres sans for humor: "En øde hede, en djævelsk hund med behov for mundkurv, og en håndfuld indavlede landsbyboere; Sherlock Holmes har virkelig fået sin sag for. Med assistance fra sin trofaste håndlanger, Dr. Watson, samler Holmes prikkerne i puslespillet, der har

bjergetaget læsers sind i mere end et århundrede. Mens han samtidig praktiserer en seriøs kaffe- og kokainvane..."

Dog har man svært ved at forestille sig, at sådan en lille, arrig taskevovse ville kunne lave *fodspor af en kæmpestor "Hound"*...

Bogens indhold skulle dog være ladet urørt. – Kr. 89,95

Edward William Barton-Wright (1860-1951), C.E., M.J.S.: **The SHERLOCK HOLMES school of SELF-DEFENCE: The Manly Art of Bartitsu as used against PROFESSOR MORIARTY**

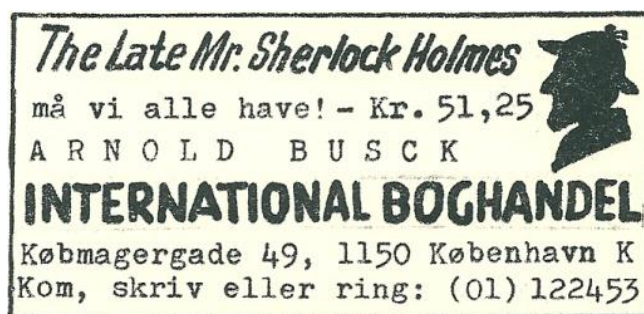
Den originale opfinder af *Bartitsu* [sic] vidste åbenbart ikke, at hans kampform skulle staves *Baritsu*, men hans bog er under alle omstændigheder, hvad enhver velklædt gentleman må have! – Kr. 99,95

ARNOLD BUSCK
INTERNATIONAL BOGHANDEL

Købmagergade 49, 1150 København K

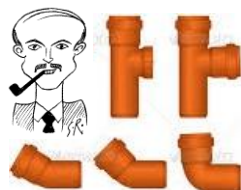
Kom - eller mail: msl@busck.dk - eller ring: 33733500

Møde i *The Five Orange Pipes*

Referat ved Alvin Andersen

Lørdag den 20. april 2013 havde vores formand indkaldt til møde på HALVFEMSEREN. Denne gang levede vi op til navnet, vi var nemlig 5 - Torben Carlsen (formand), Jens Byskov Jensen, Arne Nielsen, Michael Skov Lambek og Alvin Andersen.

Foreningens arbejde består af lige dele pibetobak, smørrebrød og godt øl, samt en sund portion Sherlock.

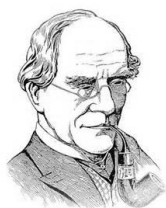
Traditionen tro startede vi med at hente vores madpakker eller rettere sagt madkasser i Frederiksberg Smørrebrød. Bevæbnet med vores kasser gik vi over i HALVFEMSEREN, hvor vi indtog vores vanlige pladser i baglokalet, også kaldet Museet. Vi nød vores mad med tilhørende øl og snaps. Allerede under indtagelse af det kulinariske, styrede vores formand Torben mødet med vanlig autoritet. Efter det lækre smørrebrød var tiden kommet til at udlægge røgslør.

Og de bar stadig øl ind

Havde Sherlock Holmes været forbi? På vores bord var nemlig den autentiske persiske tøffel med tobak, kridtpiben, samt en ikke helt autentisk Calabas, men alligevel.

Bordet var desuden et overflødighedshorn af tobakker med relation til Holmes. Flere af dem endda ganske ufarlige, der var i hvert fald ikke advarselmærkat på.

The Thinking Man smokes

Medlemmerne havde medbragt mange smukke piber, som beundredes, mens diskussionen om Holmes tobaksva-

ner ligesom røgen bølgede frem og tilbage.

Vores formand var i det poetiske hjørne, han deklamerede flere gange fra

Tobaks-

krukken: "Den kan lignede ved en ung, blond nordisk mø - mild som blikket i hendes blå øjne, frisk og dog sødmefyldt

som det første kys fra hendes læber, forjættende og berusende som hendes kærtegn." (Paul C. Olrik: *Tobakskrukken* 1969, om gul CAPSTAN).

Du der ikke har piben i munden, må da tænke: Hvad jeg dog går glip af!

Og de bar stadig øl ind

Torben havde et meget flot sæt nye "antikke" Peterson-piber med, som vi alle beundrede. En reproduktion fra før verden gik af lave. Dengang THE THINKING MAN røg pibe.

Og de bar stadig øl ind

Mødet fortsatte på et højt filosofisk niveau. Vi fik vendt alt fra sociale fobier til lockouten af lærerne, og så også lidt om ham dér Holmes.

Foreningen har også fået sine helt egne Canoniske skåler. Tak for det, hr. præsident:

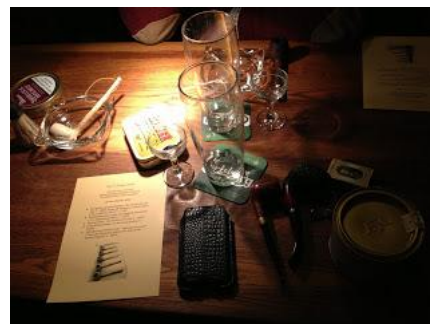
De fem officielle skåler

- Den gamle, tjærede kridtpibe (*"the old and oily clay pipe"*) - IDEN. Ryges når Mesteren er eftertænksom (*"in a meditative mood"*) - COPP.
- Kirsebærtræspiben - ryges, når Mesteren konverserer (*"in a disputatious mood"*) - COPP.
- Bruyerepiben (*"his old briar-root pipe"*) - SIGN.
- Et tre-pibers problem (*"a three-pipe problem"*) - REDH.
- 140 Varieties of Tobacco Ash - Mesterens monografi (*"Upon the Distinction Between the Ashes of the Various Tobaccos"*) - SIGN.

Billederne taler vist deres tydelige sprog; læg mærke til den koncentrerede atmosfære. Vi levede helt op til følgende citater fra HUNDEN:

"Den skarpe røg, der stak mig i halsen og fik mig til at hoste, viste sig nemlig at hidrøre fra stærk grov tobak. Gennem tågesløret kunne jeg lige akkurat skimte Holmes." (Watson)

"Det er ganske mærkeligt, men jeg har gjort den opdagelse, at en koncentreret atmosfære i høj grad fremmer en koncentreret af tankerne." (Holmes)

En bidsk skåltale

Holdt af Jens Byskov Jensen ved årsmødet 7. januar 2012

Adrian Doyle, yngste søn af den litterære agent Arthur Conan Doyle, søgte i sin levetid at tjene så meget som overhovedet muligt på pengemaskinen Sherlock Holmes. Under og kort efter Anden Verdenskrig udgav de tre danske forlag Gyldendal, Politikens Forlag, og Forlaget Nyttebøger dele af de kanoniske skrifter. Men takket være den manglende kommunikation i krigsårene havde de ikke kontakt til arvingerne. Gyldendal havde dog sat et beløb til side til betaling for rettighederne. Da udgivelserne kom Adrian Doyle for øre, sagsøgte han øjeblikkelig de tre forlag

og krævede skyhøje summer i erstatning. Han klagede desuden over en illustration i *Politikens Stjernehæfter* tegnet af Storm P, som han sagde var latterlig.

Sagen blev bragt i *Berlingske Tidende* d. 21. marts 1948, og i det engelske tidskrift *The Author* skrev Adrian: "Danmark ligger i særklasse hvad angår litteraturovereri - Danmark har udviklet en enestående litte-

rær gangstermoral - de litterære gangstere i Danmark formærer sig som paddehatte!" Osv.

Også i mange andre lande, f.eks. Rusland, anlagde Adrian Doyle sag imod folk, som han håbede at kunne kræve penge af i Sherlock Holmes' navn. I New York tog han hurtigt afstand fra The Baker Street Irregulars playing the Grand Game. Han kunne ikke tåle at høre den sandhed, at hans far var den litterære agent, og at Dr. Watson skrev historierne om Sherlock Holmes. Han lagde derfor sag an imod flere medlemmer af BSI. Uenighederne blev dog dysset ned, da Adrian blev inviteret til nogle af middagene. Min gode ven og æresmedlem af Sherlock Holmes Klubben Paul Smedegaard, BSI, fortalte om engang under en af BSI-weekenderne i New York, hvor Adrian kom gående på gaden sammen med Julian Wolff. Midt under samtalen spurgte Adrian: "Would you like to meet my father?" Underforstået, kunne du tænke dig at møde min far, Arthur Conan Doyle, for så kunne det sagtens lade sig gøre ved en spiritistisk seance. Herefter gik samtalen i stå.

Adrian var gift med den danske Anna Charlotte, datter af skibsreder S. Andersen og opvokset på Strandboulevarden i København. Hun var som ung ansat som salgs-rejsechef hos Elisabeth Arden og opholdt sig i 1937 i Berlin. Hun mødte Adrian ved et selskab i London i forbindelse med kroningen af George d. 6. Anna Doyle besøgte i øvrigt Sherlock Holmes Klubben i januar 1955.

Adrian brugte sine penge på et liv som playboy og opdagselsrejsende. Han tog på månedlange safariture i Afrika med ekspeditioner til Zanzibar og Madagascar. Han rejste på havforskningsekspeditioner i Ny Guinea og Borneo og fangede hvide hajer. Ægteparret var schweiziske statsborgere

grundet skattely, ejede et slot i Schweiz samt en pragtfuld villa i Sintra uden for Lissabon. Da magasinerne *Collier's* og *Life* tilbød Adrian pæne summer for at skrive nye Holmes-historier, kunne han heller ikke stå for fristelsen, og resultatet blev en stak noveller - de bedste tilrettet af John Dickson

Carr. I et tv-interview med Adrian fra 60'erne ryger han store cigarer som en anden Henry Lauritzen, og han kører op til slottet i sin Lamborghini Miura sportsvogn.

Men lad os gå tilbage i historien til Englands storhedstid. Ifølge en legende forsøgte den britiske flåde at ære helten fra slaget om Trafalgar ved at bringe Horatio Nelson tilbage til England nedsænket og dermed konserveret i en tønde rom. På samme måde forsøger vi, der nu er her til stede,* at ære Sherlock Holmes og den verden, hvor det altid er 1895, ved at lade os selv konservere med, hvad der nu måtte være i vore glas. Med én undtagelse: Jeg ønsker at udbringe en skål - ikke for et menneske, men for et dyr, der med sit velrettede bid har bragt lykke og morskab i vor kreds.

Skæbnen ville, at Adrian Doyle blev bidt af en hugorm i maj måned 1948 (sandsynligvis d. 20.), mens han opholdt sig i Conan Doyle-familiens feriehus ved Bignell Wood i Hampshire. Denne historie bredte sig hurtigt i de amerikanske Sherlock Holmes-klubber, og medstifteren af The Hounds of the Baskerville (sic) i Chicago, Charles Collins, havde historien med i sin spalte

"A Line-o-type or Two" i *Chicago Tribune* d. 31. maj. Dette medførte, at Hugo's Companions i Chicago indførte den skål, som jeg nu gerne vil udbringe her. Ingen ringere end Vincent Starrett omtalte skålen i sin klumme "Books Alive" i *Chicago Tribune* d. 27. juni 1948.

Til slangen der bed Adrian Doyle - må han gøre det igen!

Sønlig kærlighed

Af Svend Ranild

Norman Schatell (1925-80) var en "cartoonist" (som Henry Lauritzen kaldte sig selv), som prydede siderne i *The Baker Street Journal*, *Baker Street Miscellanea*, *The Sherlock Holmes Journal* og andet i 1970'erne. Han var en hengiven og vidende sherlockianer med en sprudlende fantasi. Hans tegninger var som regel dybt rodfæstede i de subtile kroge af Conanen som vi elsker, men som udenforstående ikke begriber. I hvilken kontekst vil en sådan for eksempel anbringe en tegning der viser en glad Holmes med et tændt stearinlys i den ene hånd og den anden på en seng hvorunder Watson ligger og sover – og så teksten "Come Watson, come! The game is afoot!"?

"Poor chap's delirious – one minute it's his shoulder – next minute his leg."

Nu har hans søn Glenn samlet en bog med sin fars sherlockianske værker: *The Lighter side of Sherlock Holmes* (London, MX Publishing, 2013). Den rummer ikke blot tegninger af vittighedsagtig karakter men også f.eks. nøjagtige planer over intrikate sløjdeprojekter: "The very kinetic Holmes marionette", "The wonderful dog that does nothing snapback demonstrator" – og flere andre – min yndlings er "The Holmes-Roylott trick poker" (Electrify your scion!). Men "The sherlockian 3-pipes-in-one for 3 pipe problems" er også god. En absurd samling. Lige så morsom er, synes jeg, en samling fine tegninger der fremstiller Holmes som

afbildet i etnografiske og arkæologiske artefakter rundt om i verden – f.eks. som en af statuerne på Påskeøen!

Hvor Schatells streg i de nævnte genrer er fast og præcis, er hans teknik i de mange cartoons derimod løs men ofte elegant. Alt for ofte tager løsheden dog over, og det er kun en skitse vi ser. Og skitsen er endda ofte en skitse til en tegning der optræder færdig andetsteds i bogen.

For eksempel i de sidste 40 sider af bogen, som gengiver de tegningprydede konvolutter om breve til venner som John Bennett Shaw og Peter Blau. Disse tegninger er desuden så løse i stregen at kun en ven kan holde af dem.

Bogen er Glenn Schatells sene opfyldelse af sin fars drøm inden dennes alt for tidlige død. En kærlig gerning men nok også årsagen til det som er bogens grundlæggende problem: Den indeholder for meget som ikke er godt nok til et publikum der ikke har kendt manden Norman Chattell. En uhildet redaktør kunne sikkert med held have skåret med hård hånd og have skabt en god bog med et omfang på måske 100 sider. Der er mange fine og morsomme ting i bogen, men dens 300 sider er desværre alt for mange.

På dørmåtten uden for 221B står der DO NOT CLEAN YOUR BOOTS – en subtil tekst som nok kun indviede kan fortolke! ●

"I hear ..."

siger Alvin Andersen

Jeg har læst Hanne-Vibeke Holsts roman *Undskyldningen* (Gyldendal 2011) – "en stærk og fascinerende skæbnefortælling om en families fortrængninger, hemmeligheder og løgne gennem fire generationer.

På side 328 læste jeg dette: "Moderen, der var bleg og forgrænmet, havde trukket sit barnebarn ind til sig, mens hun havde skottet til sine to

sønner. Nogen Sherlock Holmes behøvede hun næppe være for at gennemskue, at der var noget på færde mellem tvillingerne, der sad over for hinanden, men med flid undgik øjenkontakt." ●

Mit første møde

Følgende 8 sider lange anonyme indlæg er kommet redaktøren i hænde og erstatter det planlagte bidrag i serien "Mit første møde med Sherlock Holmes". Indlægget er layoutet af den anonyme indlægger. Mange tak. (Red)

Meget kan man sige; men hvis man ellers kan huske Hollywood-filmen *Frygtens Pyramide* fra 1985, så kan man sige, at den nok især huskes for at vise, hvordan fortiden og den ældre generations effekter og erfaring var med til at præge den unge Holmes & WATSON.¹ Og på den måde kan man fortsætte med at sige, at "livet er uendelig

boligindretning, og meget mere ...

Lidt misvisende er det nok at indlede med et filmtema, idet Michael Skovs introduktion til Holmes var gennem det trykte ord: Hans initiation var vel som de fleste sherlockianeres: Han stødte på Sagaen om Sherlock Holmes som barn, ved tilfældighedernes virtuose spil, som en vis mand engang udtrykte det.³ Men Michael Skov ville ønske, at han ligesom de øvede herrer udi reminiscensens svære kunst⁴ med decideret sikkerhed i pennen kunne skrive, at han eksempelvis i 13-14-års alderen fik fingre i *Baskervilles Hund* og ikke var sen til at sluge den.

Men det kan han ikke.

For det ville være at lyve.

Og det må man ikke.

Faktisk kan han desværre ikke erindre, præcis hvornår eller hvorledes han fik fingre i Sherlock Holmes.

Men fingre i ham fik han.

Trods sin fremskredne alder mener Skov dog at kunne erindre med nogenlunde sikkerhed, at de første mysterier, han løste, var i selskab med *Alfred Hitchcock & De tre Detektiver* og Enid Blytons *De Fem*.

Og han kan i al fald med sikkerhed den dag i dag erindre, hvor skræmt hans ubefæstede barnesind blev af at læse spøgelsesnovellen "Den brune HÅND" af en forfatter ved navn Conan Doyle. Den gjorde et uforglemmeligt indtryk på ham: Han kan stadig høre den afdøde inderes slæbende fodtrin, når han kommer for at hente sin afhuggede hånd!⁵

Men ligesom alle andre sherlockianere på hans årgang eller af hans generation kan han med usvigelig sikkerhed sige, at han sandsynligvis nok velsagtens må have mødt Sherlock Holmes første gang, da han på sine små barnsben spankulerede hen på sit skolebibliotek⁶ og med respektfuld røst spurgte bibliotekar Dehn, om han måtte låne Lademanns *HUND* med Alex Sechers uhyggeligt atmosfæriske pennetegninger. Og hvis ikke det var sådan, så må det helt sikkert have været på et andet tidspunkt.

Først meget senere skulle det vise det sig, at Secher ikke blot var medlem af Sherlock Holmes Klubben i Danmark, men også at der ligefrem eksisterede en Sherlock Holmes Klub i Danmark! Skov var endnu helt uvidende om, at der fandtes nogle foreninger eller klubber, som i fællesskab dyrkede samme interesse. Men mere om dette senere ...

Ellers husker Skov⁷ mestendels, at hans første frilæsningsbog på engelsk i folkeskolen var en samling af Agatha Christies noveller! (Men den reminiscens må dog nok hellere gemmes til næste nummer af *Herculiana*).

Se, dét var, hvad Skov selv kunne erindre med decideret sikkerhed. Herefter bevæger vi os ud på mere gyngende, gisnende grund, om ikke fantastiske overdrev.

Og det var altså ikke barndommens frilæsning, der gjorde Skov til sherlockianer ...

¹ I *Young Sherlock Holmes*, som originaltitlen lyder, spillede Nigel Stock her, ikke som sædvane Watson, men den distraerte, gamle professor, der til den unge Sherlock fx videregiver sin noget særprægede smag i hovedbeklædning ...

² En sag om identitet.

³ Jf. "Mit Første Møde Med Sherlock Holmes" i *Sherlockiana* 1987:1.

⁴ Navne, der umiddelbart falder én ind, inkluderer Ranild, Wamberg, Nielsen, Drewsen og Andersen.

⁵ Ib Spang Olsens uhyggelige tegninger (denne anno 1975) har altid passet bedre til spøgelseshistorier end til børnebøger!

⁶ I kælderens på La Cours Vejs Skole på Frederiksberg.

⁷ Eller "Fessor", som han kærligt blev omtalt i skoletiden.

Det andet møde

Nu forholder det sig jo sådan, at Sherlock Holmes altid har været en del af det kollektive ubevidste; og derfor kan det være umådeligt svært at datere præcist, hvornår man egentlig første gang møder noget, man føler, man har kendt altid. Men det andet møde uden for bøgernes verden, Skov kan huske med et minimum af sikkerhed, må have været på det lille lærred: fjernsynsskærmen. Med sin udprægede sans for det visuelle kan Fessor⁸ således gennem sin opvækst erindre at have stiftet bekendtskab med mange fortrinlige udenlandske krimiserier, fx *McCloud*, *Colombo*, ja selv *Kojak*. Men også mere litterære detektivhistorier var filmatiseret, såsom *Lord Peter Wimsey*, *Father Brown*, *Ellery Queen*—ja endog *Agaton Sax*!⁹ Men ingen Sherlock Holmes! *Ingen Sherlock Holmes?*

Dette kan nok især skyldes den store mangel på Sherlock Holmes-filmatiseringer, der prægede 1970'ernes fjernsyn.

Hver sensommersøndag eftermiddag fulgte Skov skam med i Cinema 1-8's filmkavalkade på Vesterbrogade, når den højt beundrede James Bond bekæmpede en anden Ondskabens Napoleon—men *ikke* i fjernsynet, da Roger Moore i 1976 tog en pause fra det himmelige agentur som *Sherlock Holmes i New York*. Og ganske vist fortæller annalerne, at den ikke lavere beundrede Basil Fawcett året efter holdt ferie fra sit gakkede hotel for at portrættere Mesterens sønnesøn, Arthur Sherlock-Holmes, i fjernsynsfilm med hin pudsig, men passende titel, *The Strange Case of the End of Civilization As We Know It*. Den med *"Quick, Watson, the crossword—there are several moments to lose!"*¹⁰

Men da ingen barndomserindring om at have set disse Holmes-fjernsynsfilm overhovedet eksisterer, vil de slet ikke blive nævnt i denne forbindelse.

Det var nemlig først i starten af 1980'erne, at Danmarks Radio viste den i dag ganske glemte, **POLSK**e fjernsynsserie, *Sherlock Holmes & Doctor Watson*, med den rødblonde, men ellers udmærkede Geoffrey Whitehead & Donald Pickering i

⁸ Eller "Skov", som han også blev omtalt.

⁹ Den svenske detektiv ligner jo mest af alt Poirot (eller en trind Watson?), mens kollegaen Inspektør Lispington of the Yard opfører sig som en fjollefuld Lestrade, endskønt han betænkeligt ligner en Holmes!

¹⁰ Watson: "One across: A simple source of citrus fruit ...?"
Holmes: "A lemon tree, my dear Watson!"

titelrollerne. (Den i sherlockianske kredse nok kendteste skuespiller var Patrick Newell, der her varetog den tredje gennemgående rolle som Lestrade; om ikke fra andet huskes han som en ganske ubehagelig Blessington i Granadas *The Resident Patient*). Dog var serien ikke mere polsk, end at de engelske skuespillere skam talte udmærket engelsk; og dog er den ej heller ganske glemt: Med sin udprægede sans for det auditive kan Skov i al fald endnu huske at spille dens stadigt spøgende violintema i a-mol ...

Endskønt 1970'erne i sandhed var en studie i brunt, kan årtiets tilgang til det sherlockianske emne dog siges at være kendetegnet noget vildere—og mere humoristisk—på det store lærred: Det var definitivt "The Wilder Years".

Først i 1970 kunne man nemlig frydes over B. Wilders biograffilm *Sherlock Holmes' Privatliv* med en tvetydigt følsom Robert Stephens som Holmes, og fem år senere kunne man grine af G. Wilders gække-humoristiske do., *Sherlock Holmes' Smarte Broder*. Man kunne også vælge at lade være.

I *Den Snigende Gift* fra 1976 var Nicol Williams' skingre vildskab kokain-induceret (en 7 % opløsning). Men da unge Skov trods alt var for ung til at se nogen af disse vildere film på udgivelsestidspunktet, har de ingen relevans i denne forbindelse; og det er da heller ikke derfor, Skov er blevet sherlockianer ...

I slut-70'erne havde den mere seriøse og Iskelsættende biograffilm *Mord på Beregning* imidlertid premiere i de danske biografer: med Plummer & Mason som Holmes & Watson, den tårevædede, socialt indignerende detektiv og hans stovte, gamle krigskammerat oppe imod selve systemets konspiration: i flygtig form af Jack the Ripper. Alene den godmodige "ærte-scene" er hele filmen værd!

Og da 1979 netop var Skovs tolvte skelsættende år og alder, som de Forenede Danske Biografmyndigheder dengang snurrt nok krævede som minimum for at komme ind og se hin film i det hellige, hedengangne Palladium, så han sin chance—og sin film.

Og han gemte skam biografannoncerne med deres paradisiske depraverede fristelser.¹²

Men trods barn- og ungdommens film, var Skov ikke blevet sherlockianer endnu ...

¹¹ Selv en lille rolle i *Young Sherlock Holmes* kunne det blive til.

¹² Jf. MFMMSH i *Sherlockiana* 1979:2/3.

Endnu et møde

Som de fleste sherlockianere mødte Skov vel så Holmes igen sådan for alvor, da han som ung mand med netop ung-dommens passion og ildhu fornyede sin ubefæstede barnesjæls bekendtskab.

1980 huskes som året, hvor FDB¹³ udgav Harald Mogensens alment populære bog *BERØMTE DETEKTIVER: Fra Sherlock Holmes til Kojak*, og da de Forenede Danske Bogmyndigheder ingen indvendinger havde, blev Skovs interesse for sherlockiana i denne form hermed støbt i cement: Bogen blev købt; og Skov var solgt! Det kan godt være, at det var Kojak, der trak i første omgang; men Holmes trak dog stærkere.¹⁴

Hvor ironisk, at det altså skulle være redaktør Mogens fra den konkurrerende Poe-Klub, der skulle introducere Skov til hans livslange kærlighedsforhold til sherlockiana, bøgerne om bøgerne: Altså ikke *Conanen* selv—men hvad andre har ment og skrevet om den:

Det første møde med de danske *Writings About the Writings*!

Efterfølgende blev Mogensens & Tage la Cours skelsættende *Mordbogen* fra 1969 hans standard referenceværk, så Skovs første rejse gennem Holmes-land blev ikke foretaget uden guide. La Cour var så meget "kriminelt" et bogmenneske, at han ikke kunne nøjes med ét medlemskab af Sherlock Holmes Klubben i Danmark, og nok ham, der var mest tilgængelig i det alment offentlige rum med sine mange antologier og for- og efterord til at virke som Skovs guide udi den higen og søgen efter det dragende væsen, der går under betegnelsen "Bogvæsen". Det var også la Cour, der andetsteds engang karakteriserede de "4 alderstrin i en bibliomans udvikling",¹⁵ og om disse passer på Skovs, får vi se ...

For, som så mange andre før ham, kan Skov modstå alt; undtagen fristelser; og allerede som ung mand havde Skov kultiveret den dekadent dyre uskik at ville *eje* bøger frem for blot at nøjes med at låne dem: La Cours første trin, bogsamlermanien, havde gjort sit indtog!¹⁶ Og til dette formål havde han så oparbejdet den økonomisk uforsvarlige uvane at frekventere Københavns talrige antikvarier, størstedelen af hvilke nu ganske har fulgt i Stapletons fodspor på Dartmoor.¹⁷ Det var dengang, man faktisk selv skulle besvære sig med at bevæge sig rundt og gennemrode antikvariaternes bogkasser og -hylde for at jage efter sjældne sherlockianske fund. Hvilket han så gjorde med stort udbytte: I Helligåndshusets hollandske bogudsalg kunne man engang være så heldig at finde et gammelt eksemplar af et *Strand Magazine*, da prisen var nået ned på en sølle tier: Så heldig var han! Men så var det også uden omslag: Pagets streger til *The Adventure of the Second*

Stain står så knivskarpe den dag i dag, som da de blev slået første gang i 1904! Dét var tider ...

Og dengang Bjarne Nielsen's Pinkerton Antikvariat henlå i Nansensgades kælder-mørke, erhvervede Skov sig *PINKERTON 22*, det skelsættende særnummer med litterær kritik om Holmes-Sagaen.

Lidet anede det ham, at han langt senere i livet selv skulle komme til at gubbe skuldre¹⁸ med disse hans ungdoms litterære helte ...!

På samme tid i Politikens stapletoniserede antikvariat supplerede Skov endvidere sin egen efterhånden pænt store sherlockianske bogsamling med en del af en anden, endnu større sherlockiansk bogsamling;¹⁹ bl.a. Gavin Breds skelsættende *MY DEAR HOLMES* [Nr. 7 på Byskovlisten²⁰]. Denne kronologi (i hans øjne stadig en af de bedste) stammer fra 1951, året for *Festival of Britain*, der med sin replika af Baker Street-suiten var med til at genstarte først den nationale og internationale interesse for Holmes i nyere tid—og sidenhen den skovske ditto.

Og selvom Skov skam også *har* erindringer fra bogstakkene i det sagnombruste Frederiksberg Antikvariat på Gammel Kongevej, kan han desværre ikke huske nogensinde at være blevet overfuset—hverken verbalt eller fysisk!—af den temperamentsfulde og slagfærdige, iltre indehaver med de hårdtslående argumenter, Leif Nørball!²¹ Godt for ham.

Så dét, Skovs ungdom dog gav ham, var hans livslange interesse for detektivhistorier som litteratur, og ikke mindst samlingen af bøgerne om bøgerne. Men på trods af ungdommens bogsamlinger, var Skov altså ikke blevet sherlockianer ... endnu!

Nuvel; et eller andet sted mellem folkeskolen og gymnasiets puerile frivoliteter—og så det videregående studiums voksenalvorlige do.—må der være en hændelse, der er gået tabt i Skovs erindring; en skelsættende hændelse, der for alvor mærkede ham og hans forandring fra uforpligtende morskabslæser af drengebøger til seriøs, sherlockiansk forsker af Conanen og bøgerne herom: The Writings. Disse tabte vandreår må gå under betegnelsen "The Hiatus" ...

¹³ Se, det var dengang, Holmes vitterlig var hvermandseje og således kunne erhverves i Brugsen af alle steder!

¹⁴ *Not so much a "Kojak Moment" after all ...*

¹⁵ La Cours ... *med venlig hilsen fra Ellery Queen*, 1958.

¹⁶ For nogle er fortidens jæger- og samler-samfund jo aldrig rigtig noget overstået kapitel!

¹⁷ Altså de er "heden-gangne" ...

¹⁸ Mestendels fordi siddepladserne til Aarsmødet var saa trange ...

¹⁹ *Ex Bibliotheca Holmesiana et Conaniana: Michael Morton*. Gud ved, om denne navnefælle stadig er i live uden sine mange Sherlock Holmes-bøger—eller om han er draget ud over det Store Reichenbach?

²⁰ Jf. Jens Byskov Jensens (alfabetiske) liste over 40 Gode Holmes-Bøger i *Sherlockiana* 2009:4.

²¹ Jf. eksempelvis *Sherlockiana* 2011:1 og 2.

Et møde til

Hans mytiske vandreår må have eleveret ham op på andet trin på la Cour-skalaen, for nu var Skov blevet *connaissanceur*! Og det blev Engelsk Institut ved Københavns Universitet Amager, der igennem 1990'erne var skuepladsen for Skovs videre færd udi anglofilien verden: Der blev forsket i alt lige fra Kong Arthur til Jeeves & Wooster, og allerede her var hans forkærlighed for forklarende fodnoter²² i fuldt flor! Og som sand sherlockianer var hans største emne af alle i den institutionaliserede anglofili naturligvis:

Shakespeare! Men hvis Skov troede, at mængden af kritiske bøger om Shakespeares værker, og især *Hamlet*, var den mest omfangsrige, så kunne han godt tro om igen ...

Dog var det først, da han vendte hjem til EI igen fra hint skelsættende vandreår, at han straks skrev sin ikke mindre skelsættende studieopgave hos Lektor Jørgen-Erik Nielsen: "*KRIMINEL KRITIK: En [sic] Studie i den Kritiske & Pseudokritiske Skole inden for Forskningen af De Kanoniske Sherlock Holmes-Skrifter (med nærmere Henblik på deres indbyrdes Relationer)*".²³

Hvis den såkaldte "pseudokritiske" skole inden for *The Writings About the Writings*, mesterligt eksemplificeret ved Brends *My Dear Holmes*, kaldes for Higher Criticism—hvad kan man mon så kalde den anden?

Ja, tillad Skov hermed at citere fra sit magnum opus:

"Først gjaldt det selve de 60 historier, der findes med Holmes, men hurtigt gik jeg over til nærmere at studere alle de skrifter, der findes om Holmes—en sekundærlitteratur,²⁴ der i mangfoldighed overgår både sit emne og andre sekundærlitteraturer. På universitetet undrede jeg mig over, hvor lille en interesse der er fra akademikernes side for at anerkende kriminal- og detektivlitteraturen som 'seriøs' litterær genre på lige fod med almindelige 'lødige' værker. Men hvor den kritiske skole anses for at være fuldt på højde med andre skoler inden for seriøs litteraturforskning, anses den sherlockianske for det laveste, mest trivielle barnepjat, som det næsten er kriminelt at beskæftige sig med i den akademiske verden: '*Sherlockianaens anstrengte tone af pseudokritisk spøgefuldhed gør den til det mest trivielle, der er skrevet af sin slags*,'²⁵ som Julian Symons så rammende udtrykker det i sin *Mortal Consequences*.²⁶ Det er denne forskel, der er genstand for denne studie."

Af ukendte årsager (måske alderen?) syntes Symons dog at komme på bedre tanker og modificerede sit originale udsagn i sin anden litteraturhistorie tyve år senere, *Bloody Murder*.²⁷

Ud fra litteraturlisten kan man ligeledes slutte sig til, at det må

have været ved samme lejlighed, at *connaissanceur* Skov havde stiftet bekendtskab med andre lærde herrer end Brend:

Øverst på siden stod og står Ronald A. Knox og dennes skelsættende "Studies in the Literature of Sherlock Holmes" [Byskovs nr. 22]: Denne hundred år gamle blanding af seriøs sherlockiansk videnskabelighed og godmodig humoristiske satirisering over samme har altid stået som indbegrebet af eksemplet til efterlevelse. Knox' mange kritikerrøster var også medvirkende til at introducere Skovs eget pseudonym: Prof. Eremit. Edward "Teddy" Maxwood. Begrædeligt er det blot, at absolut ingen erindring eksisterer om, hvem der introducerede Knox til Skov—eller vice versa!

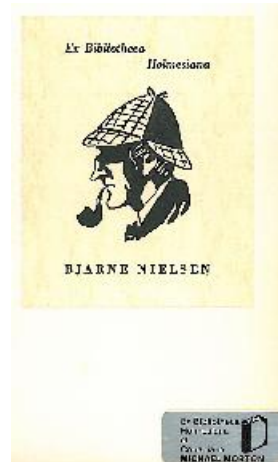
Andre hovedhjørnestensværker i denne lille hovedstamme af hans Bibliotheca Holmesiana, der må stamme netop fra denne tid, tæller fortryllede navne såsom Vincent Starretts skelsættende *The Private Life of Sherlock Holmes* [Byskovs nr. 38] i den lyseblå, britiske førsteudgave fra 1934,²⁸ som for en brøkdel af den rette værdi blev anskaffet hos The Booktrader i Skindergade: Et af de få antikvarier, der adskiller sig fra resten ved stadig at være blandt os.

Og W. S. Baring-Goulds *SHERLOCK HOLMES OF BAKER STREET* [Byskovs nr. 2], den skelsættende biografi fra 1963 i en lille, laset paperback-udgave, der dog udmærkede sig ved en ærespræsidents *ekslibris*, var medvirkende til at vække interessen for netop rare bøger i førsteudgaver, med ejermærker! Man mærker nu la Cours sande bibliofili puste i den skovske nakke:

"En sølle bogelsker", som der skrevet står.²⁹ Hans største sorg til stadighed er, at han aldrig selv har fået lavet sig et ekslibris.

De følgende sommerferier fra studiet arbejdede Skov som sprogrejsleder for Tjæreborg, og i badebyen Brighton fik han hele sin løn udbetalt i papirform: Sherlock Holmes-bøger: på engelsk. Hundedårsfejringen af *En Studie i Rødt* (som den hed dengang) afstedkom en række nyudgivelser, for ikke at nævne de talrige genudgivelser, af bøger om viktoriansk kriminalitet, bl.a. de mange Ripper-bøger. Han supplerede endvidere sit bibliotek med Otto Penzlers nu også sjældne genoptryk i paperback af de gamle, endnu sjældnere sherlockianske klassikere, bl.a. T. S. Blakeney's tidligt skelsættende *Sherlock Holmes: Fact or Fiction?* [Byskovs nr. 6] fra 1932. En hel verden åbnede sig for ham.³⁰

Det var hårdt for et studenterbudget, som en anden vis mand engang mente,³¹ men man undværer vel hellere lidt mad for at få en bog.

²² Note på sidefoden. (NB: Anvend aldrig alliterationer!)

²³ Sic sic! Allerede dengang havde han svært ved at fatte sig i kort-hed ... Ved en anden god lejlighed kan det være, at Skov vil reproducere sine teser fra denne analyse ...

²⁴ Universitetsjargon for *Writings About The Writings*.

²⁵ Sic, sic og atter sic! Sikke mange siccer!

²⁶ Den gement "kritiske" skole var følgelig repræsenteret ved denne Symons' første kriminallitteraturhistorie fra 1972.

²⁷ Hvilket præcis betegner, hvad Symons selv udøvede på sherlockianeres gode navn og rygte i de såkaldte lærdere kredse!

²⁸ Som smuk selvfølge når antallet af optalte normalsider op på 221. Desværre er dette eksemplar *uden* inskription fra forfatteren.

²⁹ Som "some poor bibliophile" oversættes til i *Det Tomme Hus*.

³⁰ En verden af fodnoter! (Jf. MFMSH i *Sherlockiana* 1982:1.)

³¹ Jf. MFMSH i *Sherlockiana* 1988:1. Måske skulle det være "En fattig bogelsker" ...?

Men især bogstav "H" udgør en fin samling: Klubbens egne tre skelsættende *Årbøger* [Byskovs nr. 15-17], redigeret af A. D. HENRIKSEN, også fundet i Helligåndshuset, var naturligvis med til at sætte de første skel og spor på eksistensen af en Sherlock Holmes Klub!

J. E. HOLROYDS skelsættende bog, *Baker Street By-Ways* [Byskovs nr. 18], blev udgivet i 1959 i kølvandet på *Festival of Britain*, som han var med til at starte i 1951, og han nævner også den danske Klub:

I samme år og anledning fik Tage la Cour nemlig Klubben i Danmark til at udgive den lille fine samling af faksimiler af Holmes' egne førsteudgivelser, *Ex Bibliotheca Holmesiana*: det eneste danske bidrag til

den skelsættende udstilling! Jo, så **HOLMES** selv figurerer skam også som forfatter. Skov har den stadig stående i sin samling.

Navnefællerne HARRISONS *In the Footsteps of Sherlock Holmes* [Byskovs nr. 14] var den første i en række af mere kontroversielle bøger, der følger Holmes rundt i London, England og Verden.

Og HARDWICKS *The Complete Guide to Sherlock Holmes* [eneste mangel på Byskovs liste?] var den sidste, mindre kontroversielle guide i en lang række af mindre kontroversielle guider, og én af de lydefri førsteudgaver med originale smudsomslag, der var med til at rykke Skov op på la Cours tredje trin: den bibliofile fanatiker!³²

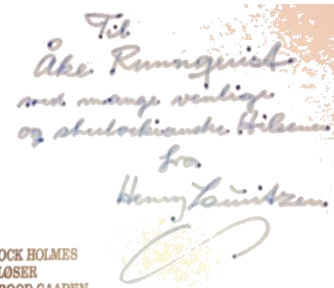
Bogen blev faktisk anskaffet hos Arnold Busck Boghandel på Købmagergade, adskillige år før dette skulle blive hans senere arbejdsplads.³³

Det var disse forfattere, der åbnede hans øjne for Sherlock Holmes-forskningens charme, så at han turde vove at begive sig selv ud på den skriftlige sherlockianas sti og begå sin beskedne studieopgave ...

Lektor Nielsen var meget gammeldags—mere gammeldags end så mange andre gammeldags lektorer på et ellers overordentlig gammeldags Engelsk Institut—og derfor ikke den mest populære underviser, men Skov har nu kun gode minder om ham: For det første gav han ham en pæn tocifret karakter for hans såkaldte "con amore"-analyse—for det andet var Nielsen i øvrigt saa god at laane ham sit enestaaende eksemplar af en anden **ÆRESPRÆSIDENTS** dickensianske magnum opus, som han straks fotokopierede og skattede højt resten af livet—lige indtil det nymodens www.antikvariat.net gjorde ham i stand til at opspore og indkøbe sit eget højtskattede, enestaaende

eksemplar,³⁴ dedikeret vanen tro.³⁵

Saa det var naturligvis Henry Lauritzen, der for alvor cementerede inter-essen for dedikationer og dermed bibliomane—ikke blot bibliofile—førsteudgaver! Og gerne privattryk i begrænsede, nummererede oplag!³⁶ Skovs største sorg til stadighed er, at han aldrig selv er blevet offer for en sherlockiansk karikaturtegning.

En anden lektor på EI, Skov husker med en god sherlockiansk smag i piben, var Cay Dollerup, hvis kurser i kriminallitteratur, "Crime and Spy Fiction", han fulgte med stor interesse og udbytte. Og det var endda dengang, da kriminallitteratur blev klassificeret som "trivallitteratur" og slået i hartkorn med ulodige drengbøger og underlødige ugebladsnoveller!

Så ved siden af Shakespeare stod en Sherlock: Anglofilien (eller endog *anglomanien*?)—og især sherlofilien (eller *sherlomanien*?)—havde i sandhed gjort sit indtog. Og ligesom med Shakespeare, var det efterhånden svært at bidrage med nye, originale tanker om den sherlockianske primærlitteratur; men så kan man jo altid kommentere en tidligere kommentar, kritisere hvad andre tidligere kritikere har kritiseret, og så lige sværte en tidligere kollega til i forbifarten uden ekstra omkostninger! Således var erfaringen med Shakespeare på EI, og således også med Sherlock ...?

Og således var d'herrer Dollerup og Nielsen instrumentale i den yderligere sherlockificering af Skov. Han nåede aldrig at takke dem for det ...³⁷

Lidet kunne den unge mand ane, at hans beskedne samling i årenes løb ville vokse til 12 hyldemeter. Ikke den største Holmes-samling i Danmark, men måske den største i Valby.

Således er Skov Lambeks vej gået: fra la Cours Vejs Skole til la Cours skole: fra gemen bogsamler—over *connaissanceur* og til fanatisk bibliofil—for at ende som rendyrket biblioman.

Men han var stadig ikke blevet rigtig sherlockianer. For Sherlock Holmes og sherlockiana er da andet og mere end blot bøger, ikke sandt ...?³⁸

³⁴ En kvik antikvarboghandler hos Vangsgårds havde—ikke uden humoristisk sans—prissat den til 221,- kroner!

³⁵ Til en eller anden svensk sherlockianer(!). Skovs største sorg til stadighed er, at han desværre aldrig naaede at faa en personlig dedikation fra Henry Himself: Han husker vagt et foredrag paa Vartov, hvor Wamberg gav ham Lauritzens adresse—men ikke at han responderede paa den.

³⁶ Onde tunger vil sikkert sige, at hvis man finder en Henry-bog uden dedikation, skal man slå til: Dét er den rigtige sjældenhed!

³⁷ Så vidt han husker, var studentertiden vistnok i øvrigt også med til at rekvirere Skov *The Woman* i hans liv: den til stadighed overbærende Fru Lambek ...

³⁸ Nej, det er ej!

³² Også kendt som den "fanatiske bibliofile".

³³ Hvor ville en bibliofil fanatiker/fanatisk bibliofil ellers arbejde?

Flere møder

Nu er det jo ikke, fordi Skov Lambeks studietid var første gang han besøgte Holmes' hjemland. Allerede så tidligt som året for Dronningens sølverne jubilæum havde han som ung knøs skam besøgt det britiske Imperiums hovedstad for første gang og beset både Tower of London, Madame Tussaud's, og **NEW SCOTLAND YARD**.³⁹

Det var dengang, der overhovedet endnu ikke fandtes noget Baker Street Museum, endsige Souvenir Shop, så den vaskeægte [40°], skotlandsternede og skælsættende (!) *deerstalker*, han i dag stadig er den stolte ejer af, er jo så anskaffet hos en vaskeægte londonsk modist! – En noget lille deerstalker, ganske vist,

men ikke desto mindre en deerstalker! (Men måske var den ikke helt vaskeægte alligevel: Ja, den må simpelthen ganske enkelt være krøbet! For hvis Skov Lambek nogensinde har haft så lille hatte-størrelse—selv som tiårig!—må han *qua* Lex Henry Baker ikke have haft noget kubikindhold af betydning). Men en for lille deerstalker, *ikke* bare lige revet ned fra den første den bedste souvenirshop-hattehylde, må da netop tyde på en udpræget sherlockiansk insisteren, allerede fra barnsben eller – hoved af ... Så på dette tidlige tidspunkt havde andre sherlockianske manifestationer end blot bøger allerede gjort deres indtog.

Og senere bød studietiden på KUA skam på andet og mere end blot litteratur: Således var EI en vigtig faktor til at præge Skov Lambek i yderligere anglofilkulturel retning. Således kan hans overdrevne hang til tweed og farverig på-, om ikke decideret udklædning, med samt butterfly, for én gangs skyld dateres ganske præcist: nemlig til hans stiftende medlemskab af den Bertie Wooster-inspirerede *Bow-Tie Club* på EI i efterårs-semesteret 1989! *The folly of youth* ...

Sammesteds var han bl.a. også medforfatter og -komponist til en ikke Monty Python-uinspireret Crazy Catholic Cabaret, "Pope Aid '89", hvori Sherlock Holmes (inklusive afdød pappegøje!⁴⁰) spillede en ikke uvæsentlig rolle i opklaringen af mysteriet.⁴¹

³⁹ Ikke at forveksle med *The new New Scotland Yard*, hvilket det beklageligvis lod til, at taxachaufføren gjorde: *The real New Scotland Yard* er altså *The old New Scotland Yard* ... Det må være gået tilbage for den londonske taxistand siden Holmes' tid ...

⁴⁰ "No, it's not! It's only resting!"

⁴¹ "Twas a matter of simple analytical deduction: I looked in the programme and read the criminal's name!"

En memorabelt lummer, om ikke direkte svedig (!) scene fortæber sig næsten akkurat i glenselens damptåger ... men den foregik nu også i et tyrkisk bad. Men bare rolig: deerstalkeren var på plads!

Som kan forstås, ville de ikke helt respektløse, studentikose løjer ingen ende tage ... De endte i al fald med at erhverve ham titlen af *Candidatus Magisterii* udi Anglofilien.

Og selvom Skov Lambek måtte nøjes med den mindre væsentlige hovedrolle som **PAVE**, var piben skam hans. Men hvor kom piben fra?⁴²

Efter folkeskolens litterære udskjelser—men inden universitetets—mener Skov Lambek svagt at kunne erindre en gymnasietid med, hvad den bragte af ydermere sherlockiansk kulturel indflydelse: Her var det især julekomedien på Johannesskolen, den viktorianske klassiker *Nøddebo Præstegaard* (1888), der i 1985 huskes som et kærkomment goddag til den skelsættende, rathbonesiske **SLÅBROK** samt piberygningens ædle, men svære kunst.⁴³

Som den evige student⁴⁴ Skov i bund og grund er, varetog han stilsikkert rollen som den ældste af de tre studenter, "Gamle".⁴⁵

Og da opsætningen i den forrygende og ikke mindst **STORRYGENDE** dramalærer Arne Christensens regi var yderst tro mod den historiske detalje, foretoges rygningen naturligvis på en ikke usherlockiansk kridtpibe [ikke afbildet].

⁴² Og ikke mindst: hvilken lyd havde den fået?

⁴³ I dag mest svær, grundet det allestedsnærværende rygeforbud ... Slåbrokkeri er så vidt vides ikke forbudt—endnu!

⁴⁴ Ikke at forveksle med "evighedsstudent"—noget ganske andet!

⁴⁵ En gang Fessor ...!

Så et andet højtrangerende ønske på listen over ungdommens uopnåelige, sherlockianske ønsker var at eje en vaskeægte Peterson-pibe, hvorfor Skov begyndte at frekventere den hedengangne Pibe-Dan i Vestergade og W. Ø. Larsen på Amagertorv. Den første pibe, han havde råd til, var ikke en Petersons, men blev til gengæld Holmes' rekvisit på scenen. Skov begyndte også at læse i Nordisk Tobakskollegiums tidsskrift om "Holmes og Piberne" forfattet af en såkaldt "Skatmester" i en såkaldt "Sherlock Holmes Klub".

I dag er han jo selv pulserende aktivt medlem af Klubben, og dens lillesøsterselskab *The Five Orange Pipes*(!), pulserende på sin allerførste pibe. I dag er han også den stolte ejer af adskillige Petersons, heraf fem af deres navnkundige Sherlock Holmes-serie: "Naar bare han har sine piber og bøger, saa er han lykkelig," siger The Woman in his life. Så man kan også godt sige, at det var gymnasiet, der drev ham til at ryge!⁴⁶

Og morfars gamle piber fik fornyet liv af studentens studentikose osen.

Og Baker Street gav inspiration til indretningen af hans egen ungdoms studerekammer,⁴⁷ der var—og til dels stadigvæk er—prydet af et par arvestykker af hans gamle mormors plys-klunkemøbler.

Og hans fars gamle skotskternede slåbrok blev hevet frem af mølposen for at fuldende illusionen.

Og Patrick Gowers' stemningsfyldte temamusik⁴⁸ var lydsporet til Skov Lambeks ungdoms studietid. Hans største sorg til stadighed er, at han aldrig selv lærte sig violinen. At lytte til Sherlock Holmes-temaer udsat for blokfløjte er nok noget derhenad.⁴⁹

Så det var hverken alle bøgerne, primær- eller sekundær-litteraturen, filmene, fjernsynsserierne, musikken, tøjet, hele pibetøjet, eller alle de andre elementer, der hver for sig gjorde Skov Lambek til sherlockianer; det var naturligvis alle disse ting, der *tilsammen* gjorde det: elementært.

Og rigtig sherlockianer blev han naturligvis først, dengang han skrev sin egen skelsættende monografi om Sherlock Holmes, *A Study in Green*⁵⁰, og fik sit skelsættende medlemskort til Sherlock Holmes Klubben i Danmark: nr. 156, hvor han rent faktisk kunne møde og gnutte skuldre med alle de andre skelsættende sherlockianere, han hidtil kun havde læst!⁵¹

Så meget rigtig sherlockianer var han blevet, at flere af Alex Sechers originale illustrationer fra hans barndoms *Hund* nu pryder hans væg; dog desværre med undtagelse af den

ene, der blev taget af en anden sherlockianer og brugt som dennes **EKSLIBRIS**.⁵²

Jo, meget kan man sige; eksempelvis at bøgerne og filmene om Sherlock Holmes huskes for, hvordan fortiden og den ældre generations effekter og erfaring har været med til at præge den unge Skov Lambek, så livet selv er uendeligt meget mærkeligere end selv de mærkeligste hændelser, som den menneskelige fantasi kan udpønse.

Sherlock Holmes er nemlig ikke blot litteratur; det er selve navnet på kultur ikke kun inden for film, fjernsyn og musik—men også påklædning, rygevaner, boligindretning og meget mere ...

For nogle er Sherlock Holmes ganske simpelt en *livsstil*!

Og hvis nogen kommer og siger, at Sherlock Holmes er lige så vigtig som liv og død, så tager de fejl.

Han er selvfølgelig meget vigtigere ...!

JO, JEG HAR SKAM MØDT MANGE SHERLOCKIANERE I MIN TID, MEN JEG KAN MED USVIGELIG SIKKERHED SLUTTE, AT I AL FALD INGEN AF DEM HAR HEDDET MICHAEL SKOV LAMBEK UD OVER HAM HER ...

⁴⁶ Han nåede aldrig at takke dem for det ...

⁴⁷ Hvor de skriver stadig: atten-niti-fem.

⁴⁸ Lur ham, om temaet til Granada-serien ikke også står i a-mol ...

⁴⁹ Men alligevel ikke det samme ...

⁵⁰ Udgivet af Sherlock Holmes Museet 2009. Enkelte eksemplarer kan stadig støves af til salg, hvis det ellers skulle have nogen interesse!

⁵¹ Han nåede hermed at takke dem for det ...

⁵² Se, hvor det hele hænger sammen!

The Great Hiatus

Så tidligt som de sene 1980'ere—eller så sent som de tidlige 1990'ere—kom vel den bedste Sherlock Holmes-tid, han har haft; den største, i sandhed skelsættende, sherlockianske tid:

Efter Nøddebo (læs: gymnasiet) fortsatte Skov på KUA sit livslange studium og forfulgte sine udtalt anglomaniske aspirationer.

Dels sad han, når han ellers ikke lige studerede Engelsk på EI, fastklistret til fjernsynsskærmen: tryllebundet som så mange andre sherlockianere af Jeremy Bretts magnetiske udstråling, da Granadas eminente fjernsynsserie på det tidspunkt rullede over Danmarks Radio. Og dels læste han engelsk på EI på KUA, når han da ikke lige så Brett på fjernsynet; og da var det på EI traditionen at tage på en fagrelevant studie-ekskursion til en anden engelsk by end London: nemlig Manchester! Valget var vistnok faldet på denne nordlige kul- og kulturmetropolis af mere prosaiske grunde, såsom dens såkaldte fagrelevante, fortidige rolle i Industrialiseringen og dens datidige rolle som *City of Drama* i 1994.⁵³ Men for Skov havde Manchester nu en ganske anden dragning og relevans: det var nemlig her, Granada-Studierne havde deres hjemsæde!

Ud over verdens næst-bedste (!) fjernsynsserie, *Gensyn med Brideshead*, var Granada-Studierne kendt for serier om berømte engelske gader: Downing Street, Coronation Street, og så selvfølgelig ... Baker Street!

Fra 1988 husede Granada en temapark for turister, kaldet Granada Studios Tour. Først kørte man rundt på det udendørs "set" i en viktoriansk dobbeltdækkerbus og betragtede Baker Street udefra, bygget op som den var, ganske som Western-kulisser: kun med facader!

[Bemærk venligst **VINDUESRAMMEN** på bussen, hvorigennem Deres fotograf forevige din rosenrøde oplevelse: *Truly a Kodak Moment!*]

For den nordlige ende af Baker Street kunne man skimte træerne fra Londons Regent's Park, eller som den prosaiske virkelighed var her i Manchester: vuet mod nabobyen Salford.

⁵³ En slags britisk pendant til EU's Kulturhovedstæder.

Derefter gik man så inden døre og så så et studie i hvilket de havde optaget *The Adventures of Sherlock Holmes!* At det så i virkeligheden blot var en til lejligheden opbygget turistattraktion, hvor Brett aldrig havde trådt sine teatraliske trin, fratos drømmen intet.

Hvis ikke det var de selvsamme identiske og rigtige rekvisitter, så lignede de i al fald godt nok til at opretholde illusionen!

Selvom Granada Studio Tours i 1999 var gangen ad H til, kan en del af det autentiske interiør vist stadig beses på London Film Museum.⁵⁴ [Ovenstående fotografi er enten en afbildning af Skovs ydmyge **UNGKARLEHYBEL** eller Granadas ...]

I Granadas ydmyge Baker Street 221B bød en noget uvant ungdommelig Mrs. Hudson [velsagtens én af de lokale **STUDINER**—hvilket studiejob!] turisterne velkommen.

Hvorpå hun så stillede det forjættede, fortryllende spørgsmål:

On the wall, you can see the letters 'V.R.' made in bullet-pocks by the Master's indoor revolver practice; what do those letters stand for?

Forjættede og fortryllende, fordi Skov var den *eneste*, der bævende af stolthed og med ungdommelig røst kendte svaret! Han nåede aldrig at takke hende for det ...⁵⁵

Således var det Granadas og verdens *bedste* fjernsynsserie, der cementerede betydningen af Sherlock Holmes—ikke blot som litteratur, men også som anden kultur; og det var på denne måde, at netop Granada-Studierne satte skel.

Så man kan nok sige, at det i høj grad var hint vandreårs skelsættende møde med Granada, der drev Skov Lambek til at forske i bøgerne, og i bøgerne om bøgerne, og således var med til at gøre Skov til sherlockianer! Q.E.D.

⁵⁴ Jf. *Sherlockiana* 2010:2.

⁵⁵ Dette var medvirkende til at indsukre den ellers yderst bitre pille, han måtte sluge ved, at han ved samme lejlighed *aldrig* fik plads på turistbusturen, *The Beatles Magical Mystery Tour*, i nabobyen Liverpool! Den tur har han stadig til gode ...

